

2017-
2020

KIHNIÖ HYVINVOINTIKERTOMUS

Hyvinvointiryhmä

Kihniön kunta

2017-2020

Saatteeksi

"Hyvinvoinnin edistämisellä tarkoitetaan niitä toimenpiteitä ja tehtäviä, joiden tavoitteena on kuntalaisten hyvinvoinnin, terveyden ja toimintakyvyn lisääminen, sairauksien ja syrjäytymisen ehkäisy sekä osallisuuden vahvistaminen."

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kuntalain mukaan kunnan perustehtävä. 1.5.2011 on tullut voimaan terveydenhuoltolaki (12 §), joka velvoittaa kunnat nimeämään terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen vastuutahot sekä eri toimialat tekemään yhteistyötä terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Lisäksi tulee asettaa kunnan strategisessa suunnittelussa paikallisiin tarpeisiin perustuvat terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen tavoitteet. Lisäksi tulee määritellä toimenpiteitä ja käyttää niiden perustana kuntakohtaisia indikaattoreita, joilla seurataan asukkaiden terveyttä ja hyvinvointia väestöryhmittäin sekä raportoidaan toimenpiteitä ja tavoitteita valtuustolle vuosittain ja valmistellaan hyvinvointikertomus kerran valtuustokaudessa.

Hyvinvointikoordinaatiotyötä ohjaa Pirkanmaan alueellinen terveydenedistämisen työryhmä sekä neuvottelukunta. Pirkanmaan alueellisen terveyden edistämisen kokonaistavoitteet hyvinvointityölle on suunnattu vuoden 2020 loppuun asti. Työn päätoimisena vastuuhenkilönä toimii Pirkanmaan sairaanhoitopiirin Terveydenedistämisen yksikön ylilääkäri Maarit Varjonen-Toivonen.

Kihniön kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vastuuhenkilönä toimii kunnanjohtaja Petri Liukku. Hyvinvointityöryhmään kuuluvat kunnan johtoryhmän jäsenet: kunnanjohtaja Petri Liukku, sivustajohtaja Matti Sillanpää, talous- ja hallintojohtaja Kristiina Mäkelä, perusturvajohtaja Vuokko Kuusiluoma sekä tekninen johtaja Satu Alajärvi. Lisäksi hyvinvointityöryhmään on kutsuttu johtava lääkäri Jaak Roosimägi, vanhustyön päällikkö Riikka Leena Suurnäkki, kotihoidon vastaava sairaanhoitaja Leila Pusa, hyvinvointikoordinaattori Anne Perälä, hyvinvointipalveluiden päällikkö Terhi Halla-Seppälä sekä liikunta- ja vapaa-aikaohjaaja Jyrki Järventausta ja valtuuston jäsen Katri Toivonen. Tarvittaessa hyvinvointityöryhmään kutsutaan asiantuntijoita eri yhteistyösidosryhmistä. Syksyllä 2016 myös liikenneturva-asioita käsitellään osana hyvinvointityötä.

Kihniön kunnan hyvinvointikertomuksen koostamisen apuna on käytetty sähköistä hyvinvointikertomus 0.4 työkalua ja sen rakenne on sähköisen version mukainen. Kertomustekstiä viedään sähköiseen hyvinvointikertomukseen kevään 2017 aikana, josta se kaikkien luettavana. Osoite on hyvinvointikertomus.fi.

Sisällysluettelo

OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN KEHITYS VALTUUSTOKAUDELLA 2013-2016.....	3
1. INDIKAATTORIEN JA MUUN TIEDON OSOITTAMA HYVINVOINTI.....	3
1.1 Kunnan talous ja elinvoima.....	3
1.2 Lapset, varhaisnuoret ja lapsiperheet.....	8
1.3 Nuoret ja nuoret aikuiset.....	10
1.4 Työikäiset.....	11
1.5 Ikääntyneet	12
1.6 Kaikki ikäryhmät.....	14
2. PAINOPISTEIDEN JA MUUN TIEDON OSOITTAMA HYVINVOINTI.....	20
3. JOHTOPÄÄTÖKSET JA TOIMENPIDE-EHDOTUKSET.....	22
OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMA VALTUUSTOKAUDELLE 2017-2020.....	24
4. KUNTASTRATEGIAN PAINOPISTEET JA LINJAUKSET.....	24
5. HYVINVOINNIN ERILLISOHJELMAT JA SUUNNITELMAT.....	25
6. LIITE 1 HYVINVOINTISUUNNITELMA	
OSA III VALTUUSTOKÄSITTELY	
7. Suunnitelman laatijat	
8. Suunnitelman hyväksyminen	

OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN KEHITYS KULUNEELLA VALTUUSTOKAUDELLA 2013-2016

1. INDIKAATTORIEN JA MUUN TIEDON OSOITTAMA HYVINVOINTI

1.1 KUNNAN TALOUS JA ELINVOIMA

Kihniön kunnan talouden tilanne on ollut heikkenevä ja vuosikate miinusmerkkinen vuodesta 2013 alkaen. Talouden tunnuslukujen mukaan kunnan taloudellinen tilanne on keskimääräistä kuntataloutta heikompi. Erityisen haasteellisia olivat vuodet 2013-2014, jolloin vuosikate oli negatiivinen yli -500.000 euroa molempina vuosina. Vuoden 2015 vuosikate oli negatiivinen -123.000 euroa ja viime vuonna

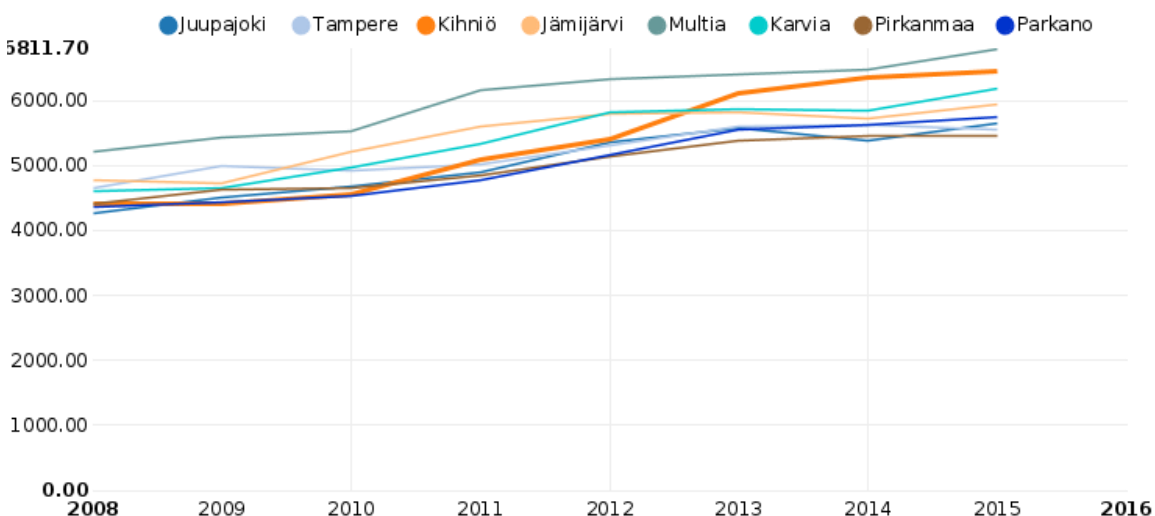
Vuosikate nousi positiiviseksi 522 000 euroa. Taseeseen kertynyttä alijäämää on kuitenkin -1.071.000 euroa.

Päättyvällä valtuustokaudella rakennettiin mm. uusi koulurakennus vuonna 2013, jolloin lainaa otettiin 4.682.000 euroa rakentamiseen sekä käyttömenoihin. Vuoden 2016 tilinpäätöksen mukaan lainamäärä on yhteensä 7.944.000 euroa. Talouden heikkeneminen on johtunut pitkälti kohonneista sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksista.

Kihniön kunta hoiti sosiaali- ja terveydenhuoltonsa itse 30.4.2015 saakka. 1.5.2015 alkaen toimiala on hoidettu yhteistoiminta-alueen kautta, jossa vastuukuntana on Parkanon kaupunki ja palveluntuottajana on Pihlajalinnan Terveys Oy:n ja Parkanon kaupungin omistama yhteisyrittäjä Kolmostien Terveys Oy. Sosiaali- ja terveystoimen menokehitys on saatu vakaampaan suuntaan yhteistoimintasopimuksen myötä.

Kunnan tuloveroprosentti on 21,50 %. Kunnan tuloista 44 % muodostuu verotuloista, 48,4 % valtionosuuksista ja 7,6 % palvelutuotannon tuotoista. Sosiaali- ja terveystoimen menot ovat noin 66,5 % kunnan budjetista, sivistystoimen 24,3 %, teknisen toimen 4,1 % ja muiden palveluiden osuus 5 %. Verotulot asukasta kohti olivat 3.068 euroa / asukas. Kunnan käyttökustannuksiin lasketaan toimintamenot ja poistot sekä arvonalentumiset ja vyörytyserät. Käyttötuloihin lasketaan toimintatulot ja vyörytyserät. Nettokustannukset saadaan vähentämällä käyttökustannuksista käyttötulot.

Kunnan nettokustannukset yhteensä, euroa / asukas

Elinkeinot

Kihniön työvoima elinkeinojen mukaan jakautuu seuraavasti:

	2000	2005	2010	2012	2014
Maa- ja metsätalous	10,3	9,3	12,9	14,4	12,9
Jalostus	40,8	39,5	32,9	32,8	34,4
Palvelut	45,0	48,1	52,2	51,1	50,1
Tuntematon	3,9	3,1	2,0	1,7	2,6
Yhteensä	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Elinkeinojen kehittämiseen liittyvät palvelut ostetaan Kehitys-Parkki Oy- nimiseltä elinkeinoyhtiöltä. Matkailuelinkeinon kehittämiseen ja markkinointiin panostetaan. Kehitys-Parkki Oy on Parkanon kaupungin ja Kihniön kunnan omistama kehitysyhtiö, joka muodostuu elinkeino- ja matkailupalveluista.

Työllinen työvoima

	2005	%	2010	%	2013	%	2014	%	2016	%
Työllinen työvoima yht.	870	86,0	848	88,9	809	87,7	779	86,9	796	88,8
Työttömät	142	14,0	106	11,1	113	12,3	117	13,1	127	14,2
Työvoima yhteensä	1012	100,0	954	100,0	922	100,0	896	100,0	896	100,0

Kihniön kunnan kuntarakenteen elinvoimaisuus muodostuu väestöstä, työpaikoista, taloudesta, palveluista, yhdyskuntarakenteesta ja demokratiasta. Elinvoimaisella kuntarakenteella pyritään varmistamaan hyvinvointipalvelujen riittävä järjestäminen tulevaisuudessakin. Suomalainen palvelujärjestelmä on vanhastaan rakentunut kuntien toiminnan varaan. Valtion sosiaali- ja terveyspalveluiden muutos sekä maakuntauudistus on suurimpia hallinnon ja toimintatapojen uudistuksia mitä Suomessa on tehty. Muutos koskettaa myös sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitusta, ohjausta, valvontaa ja verotusta.

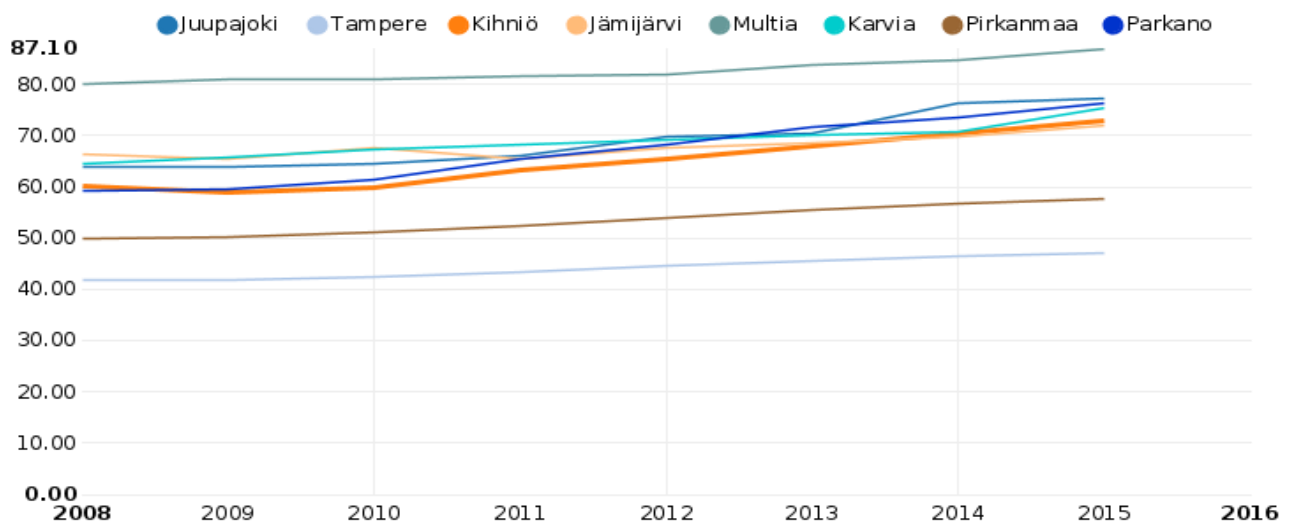
Väestörakenne muodostaa pohjan Kihniön kunnan taloudelle. Kunnan taloudellisen kehityksen lähtökohtana on myös alueen elinkeinotoiminta. Kunnan tulisi olla elinkeinopolitiikassaan vahva toimija paikallisesti, alueellisesti sekä valtakunnallisesti. Vahva väestörakenne ja talous luovat pohjaa terveille kilpailulle myös alueellisesti.

Kihniön väkiluku kutistui alle 2000 asukkaan ensimmäisen kerran syksyllä 2017. Kihniöläisiä oli helmikuun 2017 lopussa 1982 henkilöä. Vuoden 2016 syksyyn verraten väkiluvun muutos on -40 henkeä.

Ikärakenne

	Kihniö	Koko maa
<u>0 - 6-vuotiaat, % väestöstä (2015)</u>	6,7	7,6
<u>7 - 15-vuotiaat, % väestöstä (2015)</u>	8,1	9,8
<u>16 - 24-vuotiaat, % väestöstä (2015)</u>	6,6	10,6
<u>25 - 64-vuotiaat, % väestöstä (2015)</u>	50,3	51,5
<u>65 - 74-vuotiaat, % väestöstä (2015)</u>	13,8	11,7
<u>75 - 84-vuotiaat, % väestöstä (2015)</u>	10	6,2
<u>85 vuotta täyttäneet, % väestöstä (2015)</u>	4,5	2,5

Huoltosuhte, demografinen

Demografinen (tai väestöllinen) huoltosuhte ilmaisee, kuinka monta alle 15-vuotiasta ja 65-vuotta täyttäneitä on sataa 15 - 64-vuotiasta (työikäistä) kohti. Mitä enemmän on lapsia ja/tai eläkeikäisiä, sitä korkeampi huoltosuhteen arvo on. Tietolähteenä käytetyn Väestötilaston henkilöperusjoukon muodostaa alueella (esim. koko maa, maakunta, seutukunta) vakinaisesti asuva väestö. Ne henkilöt, joilla väestötietojärjestelmän mukaan oli kotipaikka Suomessa vuoden lopussa, kuuluvat väestöön kansalaisuudestaan riippumatta, samoin ne Suomen kansalaiset, jotka asuvat tilapäisesti ulkomailla. Ulkomaalaisella on kotipaikka Suomessa, jos hänen oleskelunsa on tarkoitettu kestävänsä tai on kestänyt vähintään yhden vuoden. Turvapaikan hakija saa kotipaikan vasta, kun hänen hakemuksensa on hyväksytty.

Yksinhuoltajaperheiden määrä

Yksinhuoltajaperheet, % lapsiperheistä	2012	2013	2014	2015
	11,50%	12,8%	15%	12,8%

Indikaattori ilmaisee yhden huoltajan lapsiperheiden osuuden prosentteina kaikista lapsiperheistä. Lapsiperheiksi luokitellaan perheet, joissa on alle 18-vuotiaita lapsia. Perheen muodostavat yhdessä asuvat avio- tai avoliitossa olevat henkilöt ja heidän lapsensa, jompikumpi vanhemmista lapsineen sekä avio- ja avopuolisot ilman lapsia.

Tilastokeskuksen vuoden 2015 väestöennusteiden mukaan Kihniössä on asukkaita

Vuosi	Asukasta
2015	2.038
2020	1.891
2025	1.777
2030	1.688
2035	1.611
2040	1.546

Kihniön kunta hoiti sosiaali- ja terveydenhuoltonsa itse 30.4.2015 saakka. 1.5.2015 alkaen toimiala on hoidettu yhteistoiminta-alueen kautta, jossa vastuukuntana on Parkanon kaupunki ja palveluntuottajana on Pihlajalinnan Terveys Oy:n ja Parkanon kaupungin omistama yhteisyrittäjä Kolmostien Terveys Oy. Edellisestä johtuen joidenkin %- osuuksien vaihteluväli on todella suuri ja eivät anna suoraa vertailupohjaa edellisiin vuosiin. Kustannukset soten: osalta siirtyivät 1.5.2015 alkaen palvelunostoihin ja vuoden 2016 osalta sosiaali- ja terveysmenot on kirjattu kunnanhallituksen alle ostopalveluihin.

KESKEISTÄ HYVINVOINNIN NÄKÖKULMASTA:

Kihniön väkiluku vähenee, väestö vanhenee. Lainan määrä per asukas on noussut.

Kunnan talous on kehittynyt myönteisesti vuonna 2016.

Kihniö on panostanut lapsiin rakentamalla uuden koulukeskuksen, jonka yhteydessä on päiväkotia. Päiväkotia toteuttaa varhaiskasvatusmallia.

Ikäihmiselle on rakennettu uusi tehostettu palvelukoti.

Sosiaali- ja terveyspalvelut on ulkoistettu Kolmostien Terveys Oy:lle.

1.2 LAPSET, VARHAISNUORET JA LAPSIPERHEET

Kihniön lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on tehty vuonna 2014. Asiakirja päivitetään samalla kun uudistuvien perhepalveluiden rakenne selviää kuluvan vuoden 2016 aikana. Kunnan Lapsi- ja perheasian neuvosto kokoontuu säännöllisesti.

Kihniössä lapsille ja varhaisnuorille on tarjolla hyviä ja kattavia peruspalveluita. Esimerkiksi perheneuvonta, neuvola ja kouluterveydenhoito tarjoavat laadukkaita ja ammattitaitoisia palveluita. Sivistystoimessa merkittävin toiminnallinen muutos oli syyskuussa toteutunut päivähoidon uudistus. Ryhmäperhepäivähoidosta siirryttiin päiväkotimalliin. Uudistuksen myötä palkattiin kaksi lastentarhanopettajaa, joista Tanja Kuusisto valittiin päiväkodin johtajaksi. Syyslukukauden alussa Kihniössä aloitti erityislasten luokka, johon palkattiin uusi erityisopettaja. Tehty muutos oli kustannusneutraali ja paransi huomattavasti oppilaiden tarpeiden huomioon ottamista. Marraskuussa 2015 aloitettu peruskouluikäisille turvapaikanhakijoille suunnattua perusopetukseen valmistavaa opetusta jatkettiin vuonna 2016. Opetuksen tarvittiin koska sote- palveluntuottaja Pihlajalinnan Terveys Oy osti Sastamalan koulutuskuntayhtymältä entisen ns. kotikoulun kiinteistön ja perusti siihen loppuvuodesta 2015 turvapaikanhakijoiden vastaanottokeskuksen.

Kihniön varhaiskasvatus eli päiväkotit ja esiopetus sekä yhtenäiskoulu toimivat ”saman katon alla” ja tekevät tiivistä yhteistyötä. Varhaiskasvatuksen piirissä oli 31.12.2016 yhteensä 68 lasta. Koko koulun oppilasmäärä lukuvuonna 2016-2017 oli 190. Koulussa otettiin käyttöön uusi opetussuunnitelma ja sitä esiteltiin vanhemmille. Hyvinvoinnin näkökulmaa on otettu esille Liikkuva koulu-ohjelmalla sekä Kiva Koulu menetelmällä, jolla ehkäistään kiusaamista ja siten syrjäytyneisyyden uhkaa. Koulun ja kodin välinen yhteistyö on tehostunut Wilma-ohjelman käyttöön otolla. Koulu on siirtynyt uudenlaiseen tuntijakoon ja pitkät välitunnit on otettu käyttöön. Koulussa toimii oppilashuolto, koulukuraattori ja koulupsykologi. Tulevalla valtuusto kaudella kiinnitetään erityistä huomiota lasten ravitsemukseen ja liikkumisympäristöön ja sen turvallisuuteen. Valtakunnallinen Kouluterveyskysely epäonnistui vuonna 2015 ohjelman pettäessä.

Kouluikäiset lapset ja nuoret tarvitsevat monipuolista ruokaa jaksamiseen, kasvuun ja kehitykseen. Lasten ja nuorten energiantarpeen viitearvot ja ravintoaineiden saantisuosituksia on esitetty suomalaisissa ravitsemussuosituksissa (Valtion ravitsemusneuvottelukunta 2005). Kouluikäisten terveellisen ravitsemuksen perusta ovat lautasmalli, säännöllinen ateriarhythmi ja terveelliset välipalat.

SYÖDÄÄN YHDESSÄ -ruokasuositukset lapsiperheille on uusi kansallinen suositus lasten, lapsiperheiden ja raskaana olevien ja imettävien ruokavaliosta. Suosituksissa kuvataan terveyttä edistävän monipuolisen ruokavalion periaatteet sekä keinoja sen toteuttamiseen lapsiperheissä. Julkaisun pysyvä osoite on <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-599-8>.

Sosiaalitoimissa eletään tällä hetkellä suurta muutosten aikaa. Perustoimeentulotuki on siirtymässä Kelaan 1.1.2017 ja lähitulevaisuudessa myös Sote-uudistus ja sen mukanaan tuomat suureet haasteet. Sosiaalihuoltolain tultua voimaan 1.4.2015 tavoitteeksi tuli kiinnittää yhä enemmän huomiota lasten ja perheiden hyvinvointiin ja taata tietynlaiset palvelut jokaisen kuntalaisen saataville ja erityisesti kaikkein heikoimmassa asemassa oleville. Lain tavoitteena on edistää ja ylläpitää hyvinvointia sekä sosiaalista turvallisuutta, vähentää eriarvoisuutta ja edistää osallisuutta, turvata yhdenvertaisin perustein tarpeenmukaiset, riittävät ja laadukkaat sosiaalipalvelut sekä muut hyvinvointia edistävät toimenpiteet,

edistää asiakaskeskeisyyttä sekä asiakkaan oikeutta hyvään palveluun ja kohteluun sosiaalihuollossa ja parantaa yhteistyötä sosiaalihuollon ja kunnan eri toimialojen sekä muiden toimijoiden välillä em. tavoitteiden toteuttamiseksi.

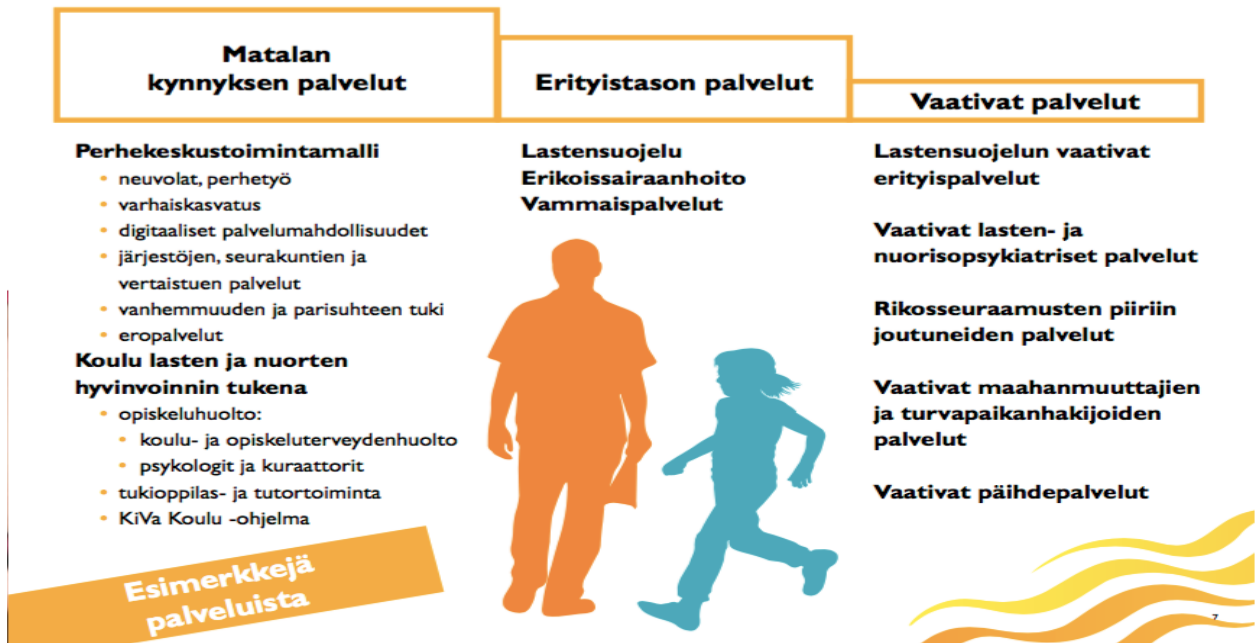
Sosiaalityön kokonaisuudella pyritään edesauttamaan kuntien asukkaiden hyvinvointia ja ehkäisemään ongelmien syntyä tai vaikeutumista. Perheen kohdatessa vaikeuksia muun muassa vanhemman mielenterveys- tai päihdeongelmien vuoksi, perhe voi hakeutua aikuissosiaalityön ja perusturvan palveluihin. Aikuissosiaalityössä tavoitteena on vahvistaa yksilön ja perheen itsenäistä selviämistä. Pääpaino työskentelyssä on lähitulevaisuuden rakentamisessa, jossa hyödynnetään asiakkaan omia voimavaroja sekä verkostoja.

Perhepalveluiden tarvetta perheessä kartoitetaan aina yhdessä perheen, työntekijän ja mahdollisten muiden tahojen kanssa tekemällä aluksi perheen tilanteesta palvelutarpeen arvio ja päättämällä perheen mahdollisesta palvelun tarpeesta. Kasvatus- ja perheneuvonnan asiakkaaksi hakeudutaan kun tarvitaan apua ja neuvoja lapsen kehityksen turvaamiseksi tai perhetilanteiden selvittämiseksi. Kasvatus- ja perheneuvonta tavoittaa hyvin palvelujen tarpeessa olevia kuntalaisia. Neuvonta pyrkii olemaan matalan kynnyksen palvelupaikka ja toiminnan painotus on ennaltaehkäisyssä ja varhaisessa puuttumisessa. Tarpeeksi varhain huomatu orastavat ongelmat huomioidaan ja palveluita tarjotaan lapsiperheiden arjen turvaamiseksi.

Lapsiperheiden ennalta ehkäisevän perhetyön tavoitteena on tukea perhettä arjessa selviytymisessä. Neuvolan perhetyö on yksi keskeinen ennalta ehkäisevän perhetyön työmuoto, joka on tarkoitettu varhaiseksi tueksi perheille, kun huolet ovat vielä pieniä tai ongelmia halutaan ennaltaehkäistä. Se kohdentuu vauvaa odottaville ja muille neuvolan asiakasperheille. Tuki on lyhytkestoista keskustelu- ja ohjausapua esimerkiksi vauvan odotukseen, lapsenhoitoon tai parisuhteeseen liittyvissä asioissa.

Lapsi ja perhepalveluiden muutosohjelma eli LAPE: Lapsi ja perhepalveluiden muutosohjelma on Sosiaali- ja terveysministeriön kärkihanke ja Pirkanmaan Pippurihanke sen osahanke. Pirkanmaan Pippuri-hankeen päätavoite on, että tulevaisuudessa lasten, nuorten ja perheiden palvelut tuotetaan alueellisesti integroituna kokonaisuutena. Siinä sosiaali- ja terveyspalvelut, varhaiskasvatus, opetustoimi sekä kulttuuri-, vapaa-aika-, liikunta- ja nuorisopalvelut täydentyvät luontevasti laajan kolmannen sektorin, seurakunnan ja yksityisen sektorin toimijoiden avulla. Pirkanmaalla tavoitteen saavuttamiseen on erityisen hyvät edellytykset, sillä hankkeen toteutukseen osallistuvat kaikki alueen kunnat ja kaupungit sekä lukuisa joukko kolmannen sektorin ja muita toimijoita. Kihniössäkin on aihepiiriin liittyvä työ jo käynnistetty ja hankkeen myötä kunnat ja kaupungit saavat hyvän tuen kehitystyön edistämiseen. LAPE-muutosohjelmassa lapsen etu ja vanhemmuuden tuki ovat ensisijaisia. Peruspalveluiden vahvistetaan ja siirretään painopistettä ehkäiseviin palveluihin ja varhaiseen tukeen. Myös koulua ja varhaiskasvatusta kehitetään tukemaan lapsen hyvinvointia.

Uudelleenorganisoidun lapsi- ja perhepalveluiden rakenne

Lapsi- ja perhepalveluiden uudelleenorganisointi. Lähde: STM

1.3 NUORET JA NUORET AIKUISET

Kihniössä varsinkin koulutuksen ulkopuolelle jääneiden nuorten ryhmän (17- 24-vuotiaat) huomioiminen on edelleen kunnan tavoitteena. Koulutuksen ulkopuolelle jääneiden nuorten osuus on ollut laskussa, mutta tulevaisuudessa Kihniössä halutaan huomioida nuorten koulutusmahdollisuudet ja tavoitteet. Tavoitteena on kaiken kaikkiaan ehkäistä nuorten aikuisten sosiaalista ja alueellista syrjäytymistä. Kihniössä pyritään aktivoimaan koulutuksen ulkopuolelle jääneitä nuoria huomioiden heidän psykososiaaliset ja terveydelliset ongelmat. Kunnalla on vastuu nuorten aktivoinnista, kuntoutuksesta ja terveydenhuollosta. Moniammatillisen työyhteisön hyödyntäminen on tällöin tarpeellista ja tuloksia tuottavaa. Koulutuksen ulkopuolelle jääneitä 17-24-vuotiaita % vastaavan ikäisestä väestöstä oli 5. Vuonna 2015 peruskoulun jälkeen jatkopaikan sai jokainen peruskoulunsa päättävä ja nuorisotakuu toimii hyvin.

Kihniön kuntastrategian yhtenä tavoitteena, jotta saadaan on perustaa nuorisvaltuusto, nuorisolle kaivataan omaa tilaa tavata toisiaan ja harrastaa. Kihniön 4h on osallistunut ”Tänne mä jään ”hankeeseen, ja tehnyt kyselyitä nuorille heidän tilanteestaan ja toiveistaan. Kunta lisää yhteistyötä kolmannen sektorin kanssa ja kokoaa säännöllisesti yhdistyksiä yhteen. Yhdistykset järjestävät yhdessä kunnan kanssa perjantaisin peli-iltoja Kihniön Ihantolassa.

Syrjäytymisessä on usein kyse usean hyvinvoinnille merkityksellisen tekijän puutteesta. Se tulisi hahmottaa prosessina, jossa erilaiset tekijät ketjuuntuvat ja kasaantuvat. Vaikeudet jollakin hyvinvoinnin osa-alueella eivät vielä välttämättä horjuta elämänhallintaa. Syrjäytyminen saa usein alkunsa silloin, kun huono-osaisuus kasautuu ja monimuotoistuu sekä alkaa heikentää ihmisen mahdollisuuksia hallita omaa elämäänsä.

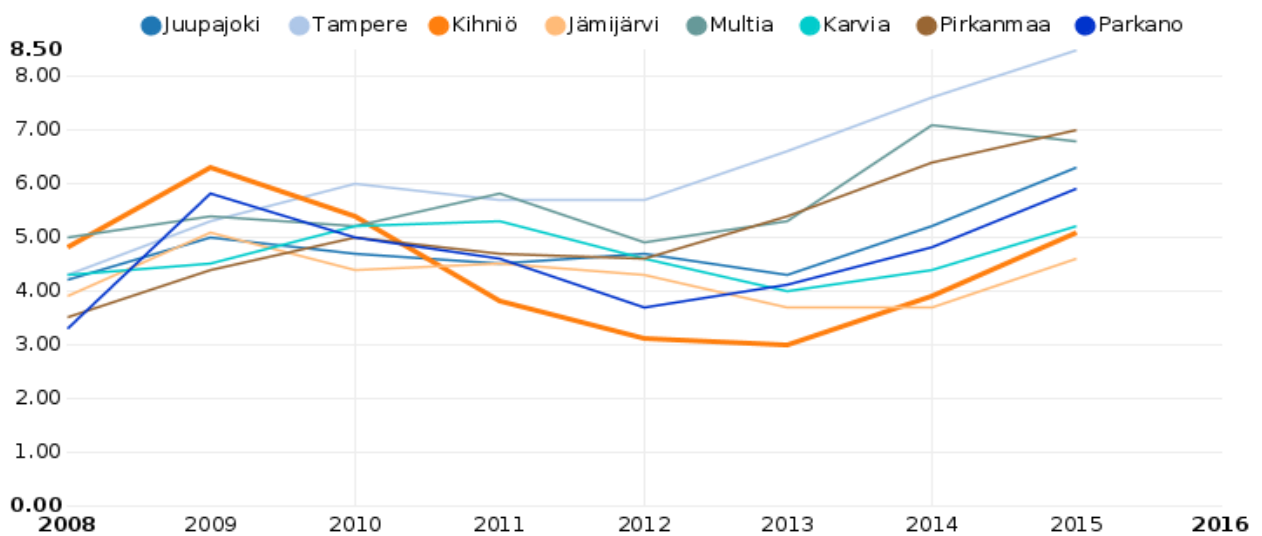
Huono-osaisuuden kasautumiseen viittaavana käsitteenä syrjäytyminen voidaan nähdä myös elämäkulussa etenevänä prosessina, johon sisältyy kulttuurisia, terveydellisiä, sosiaalisia ja taloudellisia

tekijöitä. Nuorilta itseltä kysyttäessä he vastaavat useimmiten syrjäytymisenä ystävien puutteen.

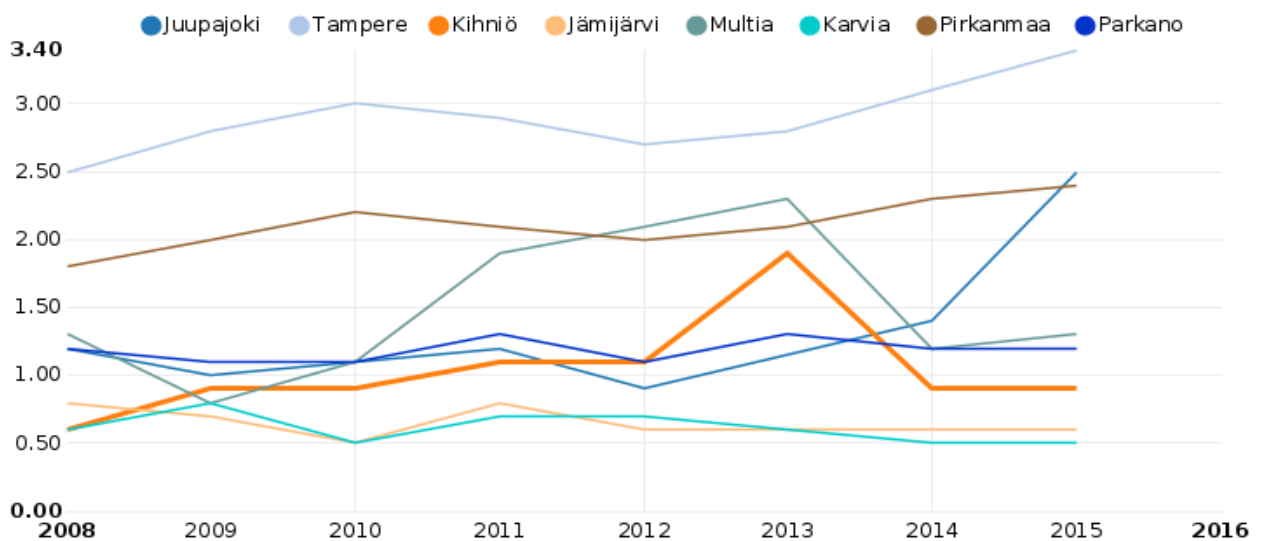
1.4 TYÖIKÄISET

Kihniössä vaikeasti työllistettävät (15 – 64-vuotiaat) liikkuvat työttömyyden ja työvoimapolitiittisten toimenpiteiden välillä. Vaikeasti työllistyvien (rakennetyöttömyys) % 15-64-vuotiaista on noussut vuoden 2013 luvusta 3 lukuun 5,1. Heidän kohdallaan on vaikeuksia työllistyä avoimilla työmarkkinoilla. He monesti työllistyvät lyhyiden työsuhteiden kautta. Työllistymisessä saattaa vaikeuksia aiheuttaa myös psykososiaaliset ja terveydelliset ongelmat, kuin myös koulutuksen puutteesta aiheutuvat ongelmat. Kihniössä pyritään löytämään vaikeasti työllistyville koulutus-, tai harjoittelupaikka. Kihniön kunnalla on vastuu näiden henkilöiden aktivoinnista, kuntoutuksesta ja terveydenhuollosta. Työ on tärkeä osallistumisen muoto ja kuntouttavan työtoiminnan keinoin täytyy saada lisää vaikuttavuutta.

Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys), % 15 - 64-vuotiaista

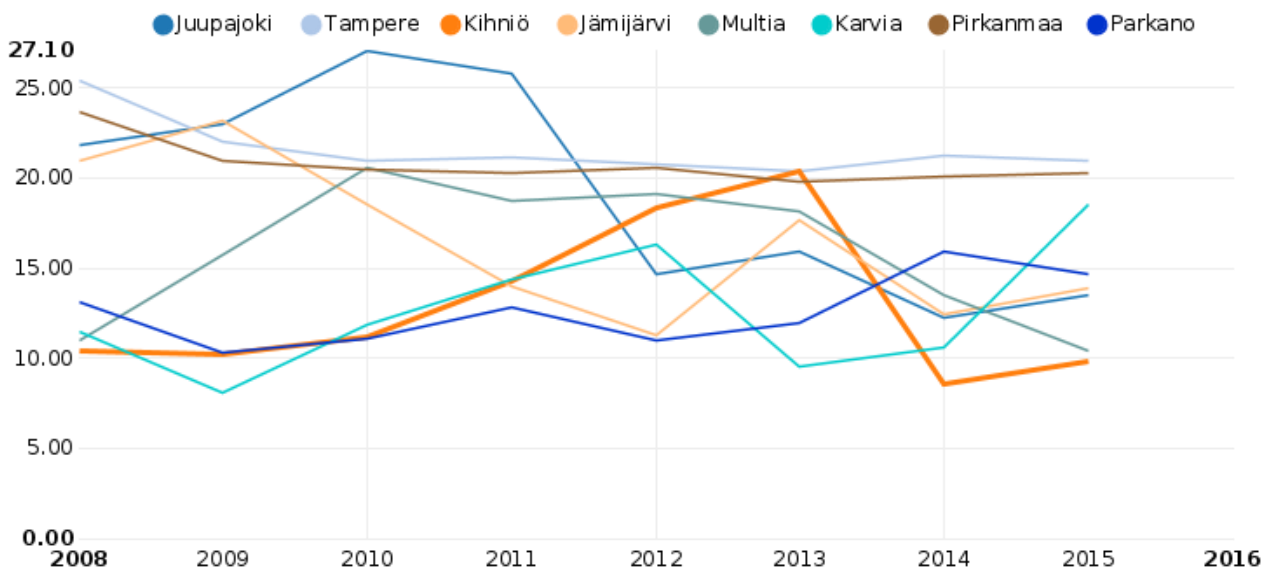
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavanikäisest

Toimeentulo tukea pitkäaikaisesti saaneiden 25-64-vuotiaiden % vastaavan ikäisestä väestöstä on laskenut vuodesta 2013 luvusta 1,9 lukuun 0,9. Kihniössä työkyvyttömyyseläkettä saavien 25-64-vuotta määrä on ollut koko ajan aleneva, luku vuonna 2015 oli 11,9% vastaavan ikäisestä väestöstä.

Työ- ja ammatti määrittelevät osaltaan ihmisen identiteettiä, asemaa ja paikkaa yhteiskunnassa. Työelämän ulkopuolelle jääminen rajaa yksilöltä pois normaalit siteet työyhteisöön ja siltä osin myös yhteiskuntaan. Pitkäkestoinen palkkatyönulkopuolelle jääminen saattaa johtaa sosiaaliseen syrjäytymiseen, jolla on vaikutuksia hyvinvointiin ja terveyteen.

Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneet 25 - 64-vuotiaat / 1000 vastaavanikäistä

Keinoja osallisuuden edistämiseksi

Yhteiskunnan palveluilla, kuten esimerkiksi sosiaali- ja terveyspalveluilla sekä työllisyyspalveluilla on tärkeä rooli osallisuuden edistämisessä. Myös muut toimijat ovat tärkeitä osallisuuden vahvistamisessa, kuten koulut, työpaikat, järjestöt, harrastusseurat, seurakunnat ja yhdistykset.

Osallisuutta voidaan edistää seuraavin keinoin:

- Lisätään koulutusta vaihtoehtoisilla koulutuspoluilla
- Varmistetaan riittävä toimeentulo
- Tuetaan asumista riittävillä palveluilla ja asumistuella
- Kehitetään osallistumismenetelmiä kansalaistoiminnassa
- Tarjotaan kansalaisille vaikuttamisen mahdollisuuksia
- Parannetaan palveluiden asiakaslähtöisyyttä ja asiakasosallisuutta esimerkiksi lisäämällä tiedonsaantia itseä koskevista asioista

- Vahvistetaan omia voimavaroja: tuetaan lasten sosiaalisia, vuorovaikutus- ja vaikuttamistaitoja kouluissa ja lähiympäristöissä
- Ohjataan ja tuetaan perheitä varhaisessa vaiheessa ratkaisemaan elämäntilanteiden haasteita omista lähtökohdista käsin ja tuetaan vertaistyötä
- Varmistetaan turvallinen ja esteetön elinympäristö sekä osallisuutta edistäviä toimintaympäristöjä
- Mahdollistetaan kaikille osallistuminen vapaa-ajantoimintaan
- Edistetään maahanmuuttajien yhteiskuntaan integroitumista ja kehitetään kieliopintoja
- Edistetään työelämään pääsyä ja työssä pysymistä: luodaan monimuotoisia työmarkkinoita, edistetään työllistymistä, lisätään taloudellista hyvinvointia esimerkiksi purkamalla kannustin- ja byrokraloukkuja, lisätään yhteistyötä luomalla ehjiä palvelukokonaisuuksia, huolehditaan työ- ja toimintakyvystä
- Kokeillaan uudenlaisia osallisuutta tukevia toimia ja käytäntöjä vaikuttamalla yhteiskunnallisiin rakenteisiin esimerkiksi koulutuksessa, työelämässä ja palveluissa

Eriyistä huomioita työikäisten hyvinvoinnin tukemisessa tulee kiinnittää työterveyshuollon palvelujen kehittämiseen, elintapaneuvontaan ja sairauksien ennaltaehkäisyyn. (THL)

1.5. IKÄÄNTYNEET

65 vuotta täyttäneiden osuus väestöstä, % 31.12.2015 28,3.

Vanhustenhuollon kehittäminen tulevaisuudessa asettaa mittavia haasteita sekä taloudellisesti että organisatorisesti. Positiivista kehitystä on se, että tulevaisuuden ikäihmiset ovat oletettavasti toimintakykyisempiä ja terveempiä ja kykeneviä jatkamaan asumista kotiolosuhteissa tarvittavien palveluiden tukemana. Varsinkin kotihoidon ja kotisairaanhoidon merkitys korostuu ja palveluita pyritään kehittämään yhä enemmän avohuollon palveluiksi ja toiminnoiksi. Tärkeää on resurssien mitoittaminen ja varmistaminen ikäihmisten palveluiden tarpeen mukaisesti. Huomioitava on ikäihmisten asumisen turvaaminen ja elinympäristön esteettömyys ja virikkeellisyys. Oikeiden palveluiden tarjoaminen oikeaan aikaan tulee myös taata ja palveluiden rakenne tulee huomioida yksilöllisesti. Vanhuspalvelulaki toimii myös palveluiden mitoittamisessa ja suunnittelussa apuna, koska se velvoittaa kunnan kehittämään palveluitaan.

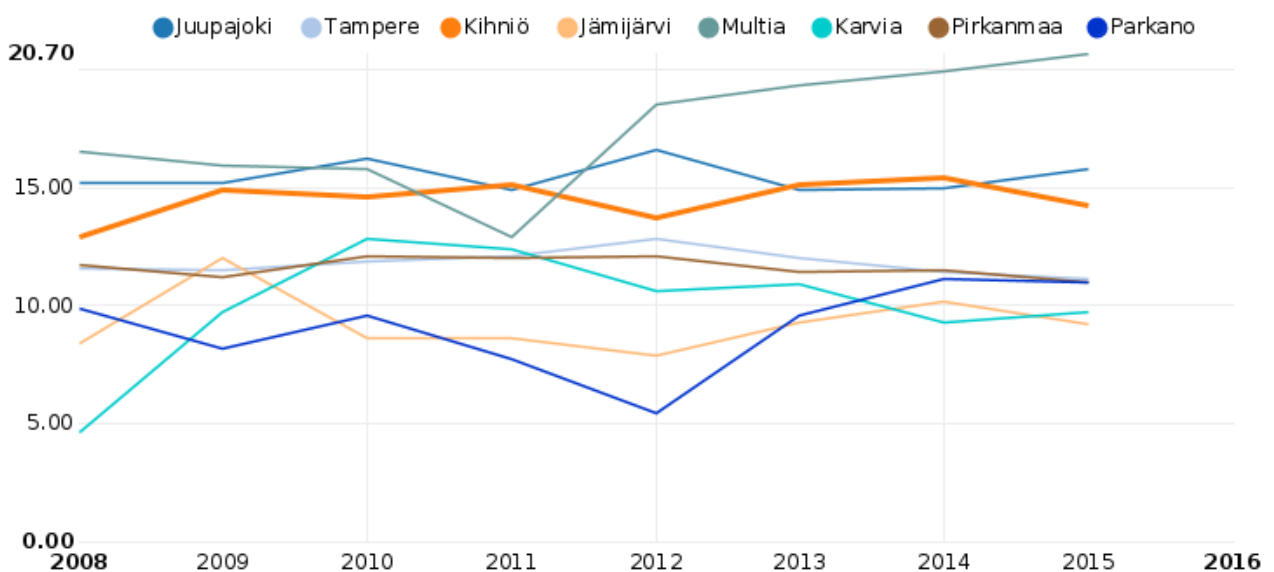
Hyvä toimintakyky mahdollistaa itsenäisemmän elämän ja luo edellytyksiä osallistua harrastuksiin ja muihin itselle merkityksellisiin toimintoihin. Tarpeenmukaiset palvelut, huolellisesti valitut apuvälineet ja sopivaksi muokattu ympäristö tukevat myös toimintakyvyltään heikentyneen iäkkään hyvinvointia ja osallisuutta ja turvallisuutta. Kihniössä kuljetuspalveluiden tärkeys korostuu haja-asutusalueen laajuuden vuoksi.

Väestön ja Kihniön kuntalaisten ikääntymisen myötä toimintarajoitteisia ja apua tarvitsevia henkilöitä on yhä enemmän. Samalla heistä huolehtivien työikäisten määrä vähenee. Väestön toimintakyvyn ylläpitäminen ja edistäminen vaatiikin toimia, ja talkoisiin tarvitaan mukaan laaja joukko toimijoita yhteiskunnan eri sektoreilta aina yhdyskuntasuunnittelusta ja palvelujärjestelmän kehittäjästä vapaaehtoisjärjestöjen toimijoihin.

Toimintakyvyn ylläpitäminen on tärkeää kaikissa elämänvaiheissa. Tutkimusten mukaan toimintakykyä voidaan parantaa myös iäkkäänä. Kykyä liikkua ja muistaa voi vaalia ja kehittää terveellisillä elintavoilla ja ravitsemuksen merkitys ikäihmisillä korostuu. Ravitsemussuunnitelmaa tehdään parhaillaan työryhmässä.

Kihniön ja Parkanon yhteistoiminta-alue on päässyt Voimaa vanhuuteen tavaksi ja tutuksi kärkihankkeeseen, jota koordinoi Ikäinstituutti. Hankkeen tavoitteena on lisätä yli 75-vuotiaiden kotona asuvien toimintakykyä. Työ tehdään eri toimijoiden ja yhteistyökumppaneiden avulla. Hanke kouluttaa, antaa käyttöön hyviä käytäntöjä ja asiantuntijatukea. Kolmostien Terveys toimii merkittävänä yhteistyökumppanina.

Säännöllisen kotihoidon piirissä 30.11. olleet 75 vuotta täyttäneet asiakkaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

Sosiaali- ja terveystoimessa merkittävin tapahtuma vuoden kuluessa oli kevät talvella alkanut 30 asukaspaikan tehostetun palveluasumisen yksikön rakentaminen. Rakennus on ARA- rahoitteinen. Kunta toimii rakennuksen vuokraajana ja kiinteistön omistaa Arttu Asunnot Oy. Kihniön kunta välivuokraa tilat edelleen asukkaille. Yksikön on määrä valmistua 1.4.2017. on merkittävä kehitysaskel Kihniön vanhuspalveluihin ja vahvistaa kuvaa siitä, että Kihniössä palvellaan ”vauvasta vaariin” periaatteella. Rakennuksen välittömään läheisyyteen on tarkoitus rakentaa virikkeellistä toimintaa myös muillekin ikäihmisille.

Kihniön kunnassa asuu aktiivisia ja toimeliaita ikäihmisiä. Tämä näkyy mm. eläkeläisten kerhon kasvavana joukkona. Kunnan on erityisen tärkeää tehdä yhteistyötä kolmannen sektorin kanssa, joka tarjoaa ikäihmisille erilaisia palveluita. Ikäihmisten osallistumista tulee lisätä erilaisia vaikuttamiskanavilla kuten raadeilla ja kyselyillä. Kihniön kunnassa toimii vanhusneuvosto. Kihniön kunnan vanhustrategia päivitetään ikäihmisten hyvinvointisuunnitelmaksi.

1.6 KAIKKI IKÄRYHMÄT

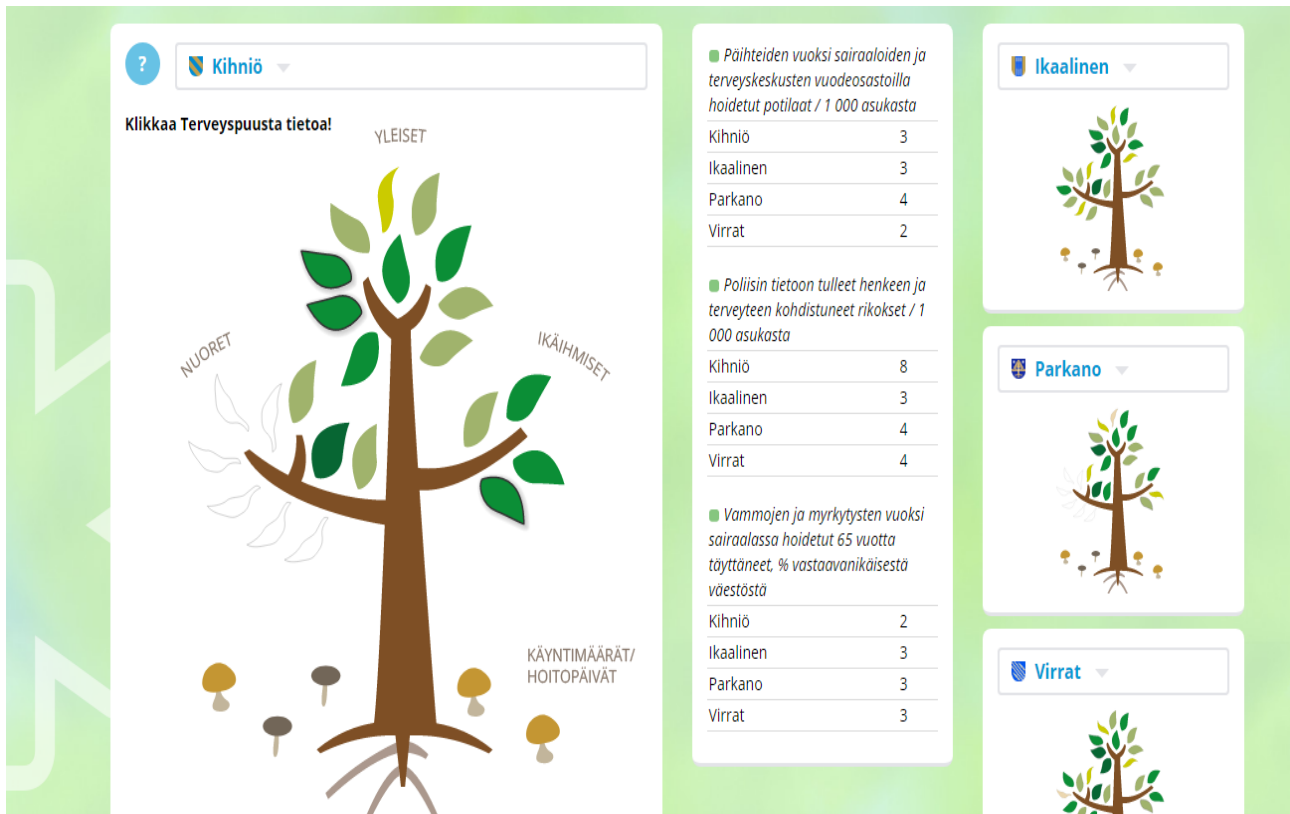
Kihniön kunta kuuluu Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen alueeseen (ely). Muita valtionhallinnon alueita, joihin kunta kuului, ovat mm. Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto (avi), Pirkanmaan käräjäoikeus, Tampereen maistraatti, Sisä-Suomen veroviraston Pirkanmaan verotoimisto, Tampereen vakuutuspiiri (Kela). Lisäksi Kihniön kunta kuuluu Pirkanmaan liittoon (Luoteis-Pirkanmaan seutukunta) ja Pirkanmaan sairaanhoitopiiriin.

Hyvinvointi- ja terveyserojen syihin pitää vaikuttaa. Terveyden sosiaalisten taustatekijöiden kautta päästään ongelman juurille. Kaikilta hallinnonaloilta löytyy toimia, joilla voidaan vaikuttaa eriarvokehitykseen.

a) Rakenteet: Rakenteelliseen eriarvoisuuteen vaikuttaminen yhteiskuntapolitiikan ja terveyspolitiikan keinoin b) Osallisuus: Osallisuuden edistäminen siten, että kaikki pääsevät osalliseksi yhteisesti rakennetusta hyvinvoinnista c) Palvelujärjestelmä: Palvelujärjestelmien eriarvoisuuksien korjaaminen d) Elintavat: Terveyttä edistävien elintapojen tukeminen yhteiskunnallisin toimin. (THL)

Puun lehdet ja juuret sekä sienet kuvaavat tietoja väestön hyvinvoinnista ja terveydestä (indikaattorit). Voit verrata tarkasteltavan kunnan tilannetta samanaikaisesti kolmeen muuhun.

<http://www.terveyspuu.fi> -sivustoon on valittu Pirkanmaan alueellisen hyvinvointikertomuksen indikaattoreista sellaisia, joiden kuvaamiin ilmiöihin kunta voi omin toimenpitein vaikuttaa. Terveyspuun oksissa on nuorten -, ikäihmisten sekä yleistä kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia kuvaavia indikaattoreita. Juuret kuvaavat kustannuksia ja sienet käyntejä. Vertailukuntia voi valita näkymässä kerrallaan 3.

Kelan sairastavuusindeksi, ikävakioitu 2015

Kihniö 104, Virrat 108, Parkano 116, Ikaalinen 106

PSHP:n perusterveydenhuollon yksikkö koordinoi alueellisten hoitoketjujen ja palveluverkkojen laatimista. Hoitoketjut ovat myös keino hyvinvointikertomuksen painopisteiden toimeenpanoon kunnassa ja Pirkanmaan erikoissairaanhoidossa. Uusien hoitoketjujen laatimisessa ja vanhojen päivityksessä huomioidaan elintapaohjaus osana sairauden hoitoa. Kesällä 2016 valmistui yhteenvetolista hoitoketjujen sisältämästä elintapaohjauksesta. (PSHP)

PÄIHDE- JA MIELENTERVEYSPALVELUT

Kihniön ja Parkanon mielenterveys- ja päihdesuunnitelma vuosille 2017-2020 on suunnitelma, jonka avulla johdetaan ja kehitetään kuntalaisten mielenterveyttä, päihteettömyyttä ja terveyttä edistävää toimintaa. Suunnitelmaa on tehty alkavalle valtuustokaudelle 2017. Päihdehaittojen ehkäiseminen ja mielenterveyden edistäminen ovat tärkeitä kunnan tehtäviä, joilla on ratkaiseva vaikutus kuntalaisten hyvinvointiin. Mielenterveys- ja päihdeongelmilla sekä niiden ehkäisemisellä ja vähentämisellä on runsaasti yhtymäkohtia. Siksi kunnan on suositeltavaa koota näitä koskevat tehtävät yhteiseen suunnitelmaan ja kytkeä osaksi kunnan hyvinvointikertomusta, joka kokoaa kunnan eri suunnitelmat ja ohjelmat yhteen.

Suunnitelman keskeisiksi tavoitteiksi on sovittu kuntalaisten mielenterveyden ja päihdeettömyyden edistäminen, palvelujen avohoitopainotteisuus ja palveluiden toimivuuden kehittäminen.

Vanhempien päihde- tai mielenterveysongelmat vaikuttavat oleellisesti lasten ja nuorten hyvinvointiin. Kihniössä päihde- ja mielenterveyspalveluita järjestetään terveyskeskuksessa ja psykiatrian poliklinikalla Parkanossa ja avohuollon päihdepalveluissa.

Parkanon psykiatrian poliklinikka palvelee yli 18-vuotiaita kihniöläisiä. Toiminta pitää sisällään yksilö- ja parikäyntejä ja verkostotapaamisia. Lisäksi poliklinikalla järjestetään kuntouttavaa ryhmä- ja päivätoimintaa.

Päihdetyö on pääsääntöisesti avohoitoa. Avohoidolla tarkoitetaan yksilötapaamisia sekä pari-, perhe- ja verkostotapaamisia. Avohoidon palveluita järjestetään yhteistyössä aikuissosiaalityön, päihdehoitajan, psykiatrisen poliklinikan ja terveyskeskushoidon kanssa.

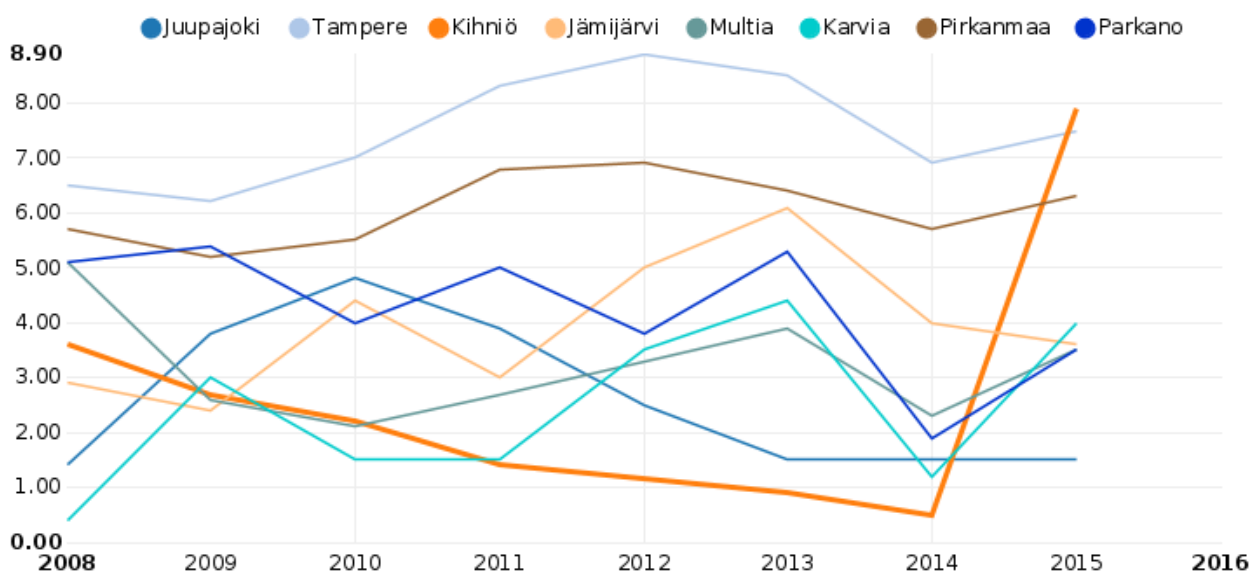
Ympäri vuorokautisen päihdekatkaisuhoidon tarpeessa tai akuuteissa psyykkisissä kriisitilanteissa hakeudutaan suoraan terveyskeskukseen.

Lasten ja nuorten mielenterveysongelmissa on saatavissa lasten- ja nuorisopsykiatriin konsultaatiopalveluita perheneuvolan kautta. Hoito- ja terapiapalvelut järjestyvät Pirkanmaan Sairaanhoidopiirin taholta.

Ehkäisevällä päihdetyöllä vähennetään alkoholin riskikäyttöä, tupakkatuotteiden ja huumausaineiden käyttöä sekä haitallista rahapelipelaamista ja niistä aiheutuvia haittoja. Alkoholin riskikäyttö yhdessä tupakoinnin kanssa selittää lähes kaksi kolmasosaa väestöryhmien välillisistä terveyseroista.

Ehkäisevän päihdetyön tarve on kasvanut viime vuosina. Esimerkiksi alkoholin kokonaiskulutus on korkeammalla tasolla kuin 20 vuotta aiemmin. Se näkyy haittoina kuten työssä poissaoloina, maksasairauksina, humalajuomiseen liittyvinä tapaturmina ja väkivaltana. Päihdehaittojen yleistyminen luo paineita palvelujärjestelmälle. Palvelujen tulee pystyä vastaamaan ongelmien varhaisena puuttumisena ja tehokkaana hoitoon ohjaamisena. Kihniössä on yhteinen päihdehoitaja Parkanon kanssa, hän tekee myös ennaltaehkäisevää päihdetyötä yhdessä eri toimijoiden kanssa.

Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / 1 000 asuk

Rikoksien määrä Kihniössä on vähäinen verraten Pirkanmaan kuntiin, mutta poliisiin tietoon tulleiden henkeen ja terveyteen kohdistuvien rikosten määrä/1000 asukasta on noussut. Lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisytyö ja palvelujen järjestämisvastuu kuuluu kunnalle ja siihen puuttuminen kuuluu kaikille hallinnonaloille. Lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisytyön tulee sisältyä kuntien turvallisuussuunnitelmiin omana toimintaohjelmanaan. Tehokas lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisytyö edellyttää väkivallan systemaattista kartoittamista kaikissa sosiaali- ja terveyspalveluissa. Väkivallasta kysyminen ja sen tunnistaminen on ensimmäinen askel asiakkaan tukemisessa. Uhrin ja tekijän sekä lapsen tukemisen ohjeistukset auttavat työntekijää asiakkaan tilanteen selvittämisessä.

Kelan terveystunturin kansantaudit-indeksi Kihniö

Alue	Kansantauti	Aika			
		2016	2015	2014	2013
Kihniö	103 Diabetes	130,5	121,6	125,9	130,8
	112 Psykoosit	112,9	116,1	121,6	134,6
	201 Sydämen vajaatoiminta	133,9	106,6	106,1	112,0
	202 Nivelreuma	92,8	100,2	107,6	113,2
	203 Astma	79,7	78,5	77,5	77,8
	205 Verenpainetauti	103,5	104,7	103,2	106,6
	206 Sepelvaltimotauti	93,9	89,3	88,6	89,5
	Kansantauti-indeksi	106,7	102,4	104,4	109,2

Miten kansantauti-indeksi lasketaan: Jokaiselle Suomen kunnalle on laskettu Kelan rekisteritietojen avulla indeksilukuja, jotka kertovat, kuinka yleisiä niin sanottujen kansantautien erityiskorvausoikeudet ovat suhteessa koko maan keskiarvoon (= 100). Laskennassa käytetään vuoden lopun väestötietoja sekä tietoa erityiskorvausoikeuksien voimassaolosta vuoden lopussa. Kuntien välisistä eroista voidaan poistaa väestön ikä- ja sukupuolirakenteesta johtuvat erot vakioimalla indeksiluvut iän ja sukupuolen mukaan.

Neuvolapalvelut ovat terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä sekä sairauksien ennaltaehkäisyä. Neuvolatoiminta on yksilöllistä, perhekeskeistä ja luottamuksellista toimintaa. Toiminnan painopiste on ennalta ehkäisevässä työssä. Neuvolatoiminnan sisältö määräytyy valtakunnallisiin suosituksiin perustuen. Kihniön neuvola toimii ajanvarauksella.

Äitiysneuvolatyö on odottavan äidin, vauvan ja perheen parhaan mahdollisen terveyden turvaamista. Pyrkimyksenä on synnytykseen ja lapsenhoitoon valmentautuminen, raskaudenaikaisten häiriöiden ehkäisy, häiriöiden varhainen toteaminen ja sujuva hoitoon ohjaaminen sekä perheen tukeminen muuttuneessa elämäntilanteessa. Työmuotoina ovat neuvolassa tehtävät yksilölliset terveystarkastukset ja terveysneuvonta raskauden eri vaiheissa, kotikäynnit sekä perhevalmennus.

Lastenneuvola palvelee alle kouluikäisiä lapsia ja heidän perheitään. Lastenneuvolassa seurataan lapsen kasvua ja kehitystä sekä ennaltaehkäistään sairauksia. Tavoitteena on tukea vanhempia vanhemmuudessa ja kasvatustilanteissa ja perheen elämäntapavalinnoissa. Käynnit toteutetaan perheen yksilöllisen tarpeen mukaan joko neuvola- tai kotikäynneillä. Lastenneuvolatoiminnan tavoitteena on lapsen ja hänen perheensä paras mahdollinen terveys.

Rokotukset annetaan sosiaali- ja terveysministeriön antamien ohjeiden mukaisesti ([Kansallinen rokotusohjelma](#)).

Ehkäisyneuvola palvelee raskauden ehkäisyyn sekä seksuaali- ja lisääntymisterveyteen liittyvissä asioissa niin naisia kuin miehiäkin. Naistenneuvola palvelee eri ikäisiä naisia heidän elämänvaiheissa, mm. gynekologisissa ongelmissa tai vaihdevuosiin liittyvissä asioissa.

AIKUISNEUVOLA

Aikuisneuvola vastaa aikuisväestön neuvolapalveluista. Tavoitteena on edistää aikuisväestön hyvinvointia ja terveyttä sekä ennaltaehkäistä sairauksia.

Aikuisneuvolan palveluita ovat mm.

- terveysneuvonta
- kuulon tutkimus
- rokotukset
- terveystarkastukset kaikille niille aikuisille, jotka eivät kuulu työterveys- tai opiskelijaterveydenhuollon piiriin
- ikääntyneiden terveystarkastukset
- omaishoitajien terveystarkastukset
- työttömien terveystarkastukset
- kutsuntavelvollisten ennakkoterveystarkastukset

LIIKUNTA, URHEILU JA KULTTUURI

Väestötasolla suomalaisten liikuntaharrastus on nousussa ja työmatkoihin ja työhön liittyvä arkiliikunta laskussa. Kokonaisuutena liikkumisen määrä on väestötasolla laskenut. Fyysisen terveytensä kannalta riittävästi liikkuvia on alle kouluikäisistä valtaosa, nuorista arviolta noin 40–50 % ja aikuisista noin 60–65 %. Lähes puolet kansalaisista tarvitsisi fyysisen terveytensä kannalta nykyistä enemmän liikuntaa joko harrastuksen tai muun fyysisen aktiivisuuden muodossa.

Alle kouluikäisen lapsen tulisi liikkua vähintään kaksi tuntia päivässä ja tätä vanhemman lapsen päivään tulisi sisältyä 1–2 tuntia fyysistä aktiivisuutta. Liikunnan tulisi olla mahdollisimman monipuolista ikä huomioiden ja tapahtua erilaisissa ympäristöissä että se kehittäisi myös motorisia taitoja.

Ihminen on luotu liikkumaan. Säännöllinen liikunta edistää terveyttä ja hyvinvointia. Vahvin tieteellinen näyttö liikunnan terveyshyödyistä on saatu:

- painonhallinnassa, sydän- ja verisuoniterveydessä, tyypin 2 diabeteksessa, metabolisessa oireyhtymässä, monissa syövässä, tuki- ja liikuntaelämisen terveydessä, mielenterveydessä ja mielessä, ikääntyneiden toimintakyvyssä ja päivittäisaskareista selviytymisessä.

Liikuntaa, laajemmin katsottuna fyysistä aktiivisuutta on kaikki liikkuminen, joka lisää energiankulutusta. Liikunta ei ole vain vapaa-ajan harrastusta vaan kaikkea muutakin, kuten matka- tai hyötyliikuntaa tai työhön liittyvää liikkumista. Pohja liikunnalliselle elämäntavalle luodaan jo varhaislapsuudessa ja siihen vaikuttaa ennen kaikkea koko perheen liikkumistottumukset. Kihniössä koulussa on otettu käyttöön pitkät välitunnit ja koulu on mukana Liikkuva-koulu ohjelmassa.

Kihniön kunnassa on toiminut vuodesta 2009 vakinainen vapaa-aika ohjaaja Jyrki Järventausta. Hän vastaa kunnan liikunta – ja kulttuurityöstä. Kunnan liikuntasuunnitelma valmistellaan kevään 2017 aikana, yhdessä eri hallinnon alojen kanssa. Liikuntasuunnitelman valmistelu on osa Pirkanmaan terveysliikuntasuunnitelman jalkautusta.

Kihniön kunnan sivistyslautakunta jakaa vuosittain avustuksia, joilla tuetaan yhdistysten toimintaa, vuonna 2016 21.024 euroa, joista 4H:n saama palkkausavustus oli kunnanvaltuuston talousarvio päätöksen mukaan 8.500euroa.

Ohjaus- ja liikuntatoimintaa on järjestetty kerhoina, laskettelu- ja uimaretkien muodossa, katu- ja maastojuoksu kilpailuina sekä yleisurheilu kilpailuna yhdessä Kihniön Urheilijoiden kanssa. Kuntoliikuntasarjoja löytyy beach voleyyn, sählyn, jalkapallon, pesäpallon ja lentopallon parissa. Haastepyöräilyssä järjestettiin tapahtumia. Kihniön vastaanottokeskuksen asukkaille järjestettiin ohjaustoimintaa hankerahoituksella. Turvapaikan hakijat olivat aktiivia osallistumaan toimintaan.

Erilaiset retket lentopallo ja jääkiekko-otteluihin ovat olleet suosittuja sekä leirit lapsille ja nuorille.

Kihniön kunnan liikuntatiloja ovat liikuntasali ja kuntosali. Kunta hoitaa latuverkoston ja jääkiekkokaukalon ylläpidon talvisin sekä urheilukentän hoidon. Suomen 100 juhlavuoden kunniaksi aurattiin retkiluistelurata Sulkueelle talven ajaksi 2016. Kihniön Puumilasta ja Pyhäniemestä löytyy frisbeegolfrata.

Kihniön kulttuuritoimi on järjestänyt kunnassa useita konsertteja ja retkiä. Art Festivoon vietetään vuosittain huhtikuussa. Esinemuseon ja kirkon esittelyt järjestetään yhdessä seurakunnan kanssa.

Musiikkiopisto toimii Sastamalan koulutuskunta yhtymän alaisuudessa toimivassa Ylä-Satakunnan musiikkiopistossa. Kihniöläisiä oppilaita opistossa oli 49 vuonna 2016 .

Kansalaisopisto on nimeltään Petäjä-opisto ja toimii myös Sastamalan koulutuskunta yhtymän alaisena. Kihniöläisten opiskelijoiden määrä oli 398.

Kihniön kirjastolla on erittäin tärkeä merkitys hyvinvoinnin tuottajana. Kirjasto tarjoaa kaikille kuntalaisille ilmaista kulttuuria kirjojen, musiikin ja taiteen muodossa. Kirjastosta löytyy myös tietokoneita kuntalaisten käyttöön.

Kulttuurinen hyvinvointi

Pirkanmaan alueellinen kulttuurihyvinvointisuunnitelma on strateginen alueellinen asiakirja, joka sijoittuu alueelliseen terveyden edistämisen kokonaisuuteen. Se tukee Pirkanmaan alueellisen hyvinvointikertomus 2017–2020:n toimeenpanoa, kuten aiemmat Pirkanmaan alueellinen ravitsemussuunnitelma (2011) ja Pirkanmaan alueellinen terveysliikuntasuunnitelma (2014). Pirkanmaan alueellisen kulttuurihyvinvointisuunnitelman tavoite on mahdollistaa kulttuuristen oikeuksien toteutuminen kaikille pirkanmaalaisille ja siten kaventaa hyvinvointi- ja terveyseroja. Suunnitelma on lausuntokierroksella kunnissa ja julkaistaan kesäkuussa 2017.

Kuntien tulisi ottaa taide- ja kulttuuri osaksi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä. Kulttuurihyvinvointi tulee kunnissa nähdä kaikkien toimialojen yhteisenä asiana ja olla huomioitu kuntien talous- ja toimintasuunnitelmissa. Kunnan kulttuuritarjonnan tulee huomioida eri väestöryhmät. Kuntien on lisättävä taide ja kulttuuripalveluja yksinäisyyden riskiryhmiin kuuluville eli yksineläville, yksinhuoltajille, maahanmuuttajille, työttömille ja työkyvyttömyyseläkkeellä oleville.

Terveysliikunnan painopisteet lähivuosina

Lasten, nuorten ja perheiden liikunnallisen elämäntavan tukeminen:

Varhaiskasvatus:

- Ilo kasvaa liikkuen –ohjelma – uudet liikunnan suositukset (3h päivässä)

Peruskoulu ja 2. aste:

- Liikkuva koulu kärkihankeavustukset 2019 asti (7 milj./vuosi) – laajentuminen 2. asteelle
- Iltapäivä- ja kerhotoiminta (Lasten Liike) – lisää valtion rahaa ensi vuonna
- Move (seuranta)
- Matalan kynnyksen avointa ja edullista liikuntatoimintaa nuorille (höntsyt)

Perheet:

- Elintapa- ja liikuntaneuvonta (mm. Sydänliiton Neuvokas perhe), liikunnan puheeksi ottaminen

Elintapa- ja liikuntaneuvonta (selkeät kohderyhmät, seuranta, prosessimaisuus, ylitoimialaisuus)

Lähiliikuntapaikat ja liikuntarakentaminen (käyttäjät mukaan suunnitteluun, ”monikäyttöisyys”,)

Liikenne- ja väyläsuunnittelu tukemaan kävelyä ja pyöräilyä

Liikunta osana hoitoketjuja

Ikäihmisten toimintakyvyn tukeminen (ohjattua liikuntaa, neuvontaa, lähiliikuntaa)

TURVALLISUUS

Terveellinen, turvallinen ja ympäristöarvot huomioon ottava asuin ympäristö voidaan turvata maankäytön suunnittelulla, kaavoituksella ja rakennussuunnittelulla.

Elinympäristö ja sen viihtyisyys sekä turvallisuus vaikuttaa keskeisesti ihmisen hyvinvointiin. Hyvinvoinnin ja terveyden turvaamiseksi ja mahdollistamiseksi tehtävä työ on perusta kunnan olemassaololle ja muulle palvelutuotannolle. Ilman asuntoja, yhteyksiä, virkistysalueita tai paikkoja rakentaa palveluita, ei kunnassa olisi asukkaita. Keskeinen kuntalaisen hyvinvointiin vaikuttava tekijä on asuminen. Yksi kuntien keskeisistä perustehtävistä on järjestää asukkaiden asunto-olot niin, että asukkailla on käytettävissään elämäntilanteeseen ja asumistarpeisiinsa nähden hyvä ja tarkoituksenmukainen asunto. Kihniön kuntastrategian tavoitteena on saada kuntaan lisää asukkaita ja se vaatii myös huomion kiinnittämisen asuntotarjontaan.

Kunnan ympäristösuojelumääräykset ja ympäristönsuojelun valvontasuunnitelma valmistuivat vuonna 2015. Määräysten tarkoituksena on paikalliset olosuhteet huomioiden ehkäistä ympäristön pilaantumista

sekä poistaa ja vähentää pilaantumisen aiheuttamia haittoja, siten kun ympäristönsuojelulaissa on säädetty.

Kihniöllä keskeiset ympäristön pilaumisriskit liittyvät mm. maa-ainesten ottoon, tieliikenteen ja maatalouden aiheuttamiin vaaroihin. Teollisuus kunnassa on pienimuotoista, ympäristönsuojelulain määrittämiä direktiivilaitoksia alueella ei ole, mutta huoltamot, autokorjaamot ja yksityisten henkilöiden kiinteistöillä sijaitsevat öljysäiliöt muodostavat oman riskiluokkansa. Viemärit ja jäteveden imeytys maahan saattaa aiheuttaa niin kemiallisen, kuin biologisen pilaantumisen riskin. Kihniön maaperä on valtaosaltaan hyvin vettä läpäisevää, (hiekkaa ja soraa tai vaihtoehtoisesti turvesoita) eli vaara maaperä- ja pohjaveden pilaantumiseksi on olemassa.

Ympäristölupamääräyksissä pyritään antamaan tarvittavat määräykset pilaantumisen ehkäisemiseksi ja suunnitelmallisella valvonnalla seuraamaan määräysten ja mahdollisten lupaehtojen noudattamista. Toimialueen valvontakohteet koostuvat pääasiassa eläinsuojien, maa- ja kiviaineksen oton sekä jätteiden käsittelyn valvonnasta.

Koulujen opiskeluolosuhteet eli ympäristön terveellisyys ja turvallisuus sekä yhteisön hyvinvointi tulee tarkastaa säännöllisesti kolmen vuoden välein. Tarkastuksissa huomioidaan esimerkiksi koulun sisäilman laatu, tilojen esteettömyys, oppilaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet sekä kiusaaminen ja siihen puuttuminen. Monialainen tarkastus hyödyttää kaikkia toimijoita. Tarkastuksissa kouluympäristön ja -yhteisön epäkohdat voidaan havaita varhain ja tehdä tarvittavia toimenpiteitä ajoissa ja pienin kustannuksin. Kihniön koulun turvallisuussuunnitelma on tehty vuonna 2016.

Liikenneturvallisuus on osa hyvinvointiryhmän työtä. Turvallisen liikkumisen suunnitelma on julkaistu Kihniön kunnan internetsivulla. Linkki http://www.kihnio.fi/images/pdf/2016/tiedotus/Raportti_LPliitu.pdf.

Uudistettu Onnettomuudet kartalla -palvelu: <http://apps.strafica.fi/onn/>.

Kihniöllä turvallisuus huolena esitetään usein pelko siitä että poliisin tai ambulanssin saaminen paikalle viivästyy. Paikallisen turvallisuus suunnitelman luominen yhdessä kuntalaisten ja viranomaisten kesken on tärkeää. Moniammatillisen kriisiryhmän työskentely tulee jatkossa varmistaa.

Tapaturmien vaaratekijät ovat erilaisia eri ikäryhmissä, eri ikäryhmissä tapahtuu erityyppisiä tapaturmia ja tapaturmien ikäryhmittäisessä jakautumisessa on eroja. Esimerkiksi liikuntatapaturmia tapahtuu merkittävästi enemmän nuoremmassa kuin vanhemmissa ikäryhmissä. Iäkkäillä puolestaan tapaturmista suurin osa tapahtuu kotiympäristössä ja pääosin tapaturmat ovat kaatumisia.

Hoitoa vaativien tapaturmien osalta iän lisäksi myös tapaturmatyyppi vaikuttavat muun muassa hoitojaksojen pituuteen ja kustannuksiin. Tapaturmakuolleisuus on Suomessa selvästi korkeampi kuin muissa Pohjoismaissa ja luku on lähes kaksinkertainen verrattuna EU:n keskiarvoon. Kansallinen koti- ja vapaa-ajan tavoiteohjelma vuosille 2014–2020 on asettanut tavoitteeksi vakavien ja kuolemaan johtavien koti- ja vapaa-ajan tapaturmien määrän vähenemisen 25 prosentilla vuoteen 2025 mennessä. Liikenne- ja viestintäministeriö on asettanut suunnitelman puolittaa tieliikennekuolemat vuoteen 2020 mennessä (vuoden 2010 tasosta). THL

2 PAINOPISTEIDEN, TAVOITTEIDEN JA TOIMENPITEIDEN ARVIOINTI

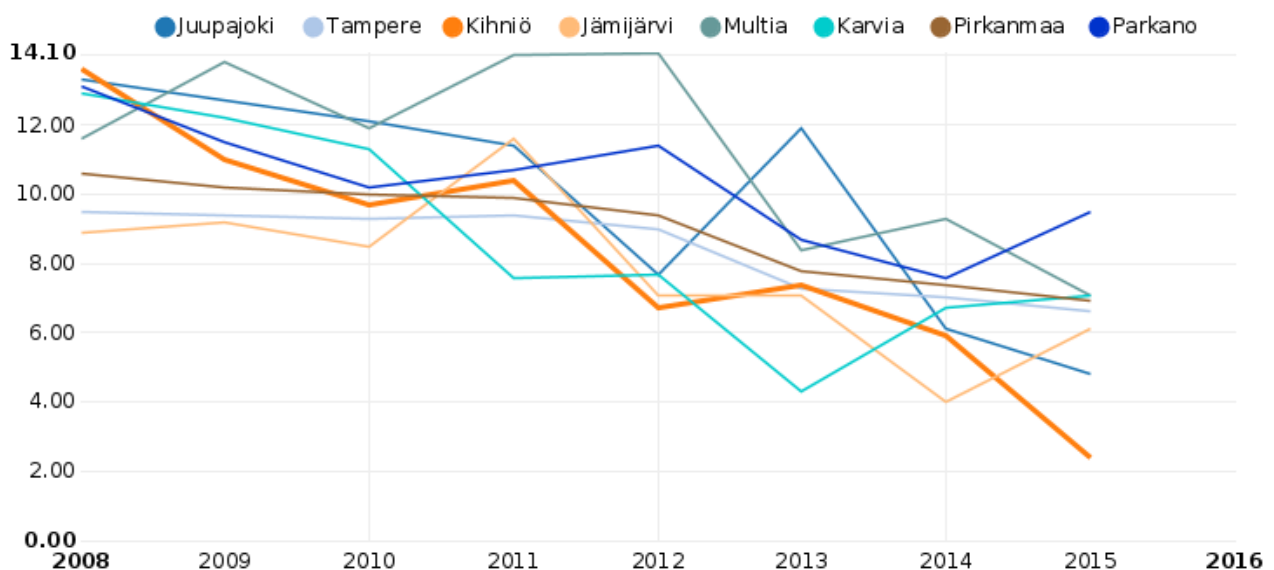
Kihniön hyvinvointityöryhmä valitsi vuosille 2013-2016 painopistealueeksi ja kehittämiskohteeksi:

1. Kasvatus- ja perheneuvonnan asiakkaat
2. Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17-24 vuotiaat
3. Säännöllisen kotihoidon piirissä olevat yli 75- vuotiaat

Lapsen kehityksen ja hyvinvoinnin tukeminen ja turvaaminen on Kihniössä onnistunut hyvin. Kihniö on lapsille hyvä ja turvallinen paikka elää ja kasvaa. Yhtenäiskoulu on osoittautunut hyvin toimivaksi. Kasvatus- ja perheneuvonnan asiakasmäärät ovat kasvaneet, joten palvelua on saatavilla. Kihniöllä toiminnan piiriin kuului 27 perhettä vuonna 2016. Moniammatillista yhteistyötä päivähoidon, varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, oppilashuollon sekä sosiaali- ja terveyshuollon kesken pienellä paikkakunnalla on helppo toteuttaa. Varhaiseen puuttumiseen ja tukeen tulee edelleen kiinnittää huomiota ja perheen mukaan ottaminen on työssä tärkeää.

Tavoitteena ollut etsivän nuorisotyön tehostaminen ei ole toteutunut. Etsivän nuorisotyö pyrkii tavoittamaan tuen tarpeessa olevia nuoria ja auttaa heitä palvelujen piiriin, joilla edistetään nuorten kasvua ja itsenäistymistä. Etsivän nuorisotyö ulottuu 29-vuotiaisiin saakka ja Kihniöllä tämän toiminnan aloittaminen on tärkeää. Koulutuksen ulkopuolelle jääneiden määrä on Kihniössä ollut kuitenkin vuodesta 2008 laskeva.

Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestö

Kunnan strategiaan on asetettu tavoitteeksi että nuorisotyöhön tulee ohjata voimavaroja ja kehittää osallistamisen tapoja kuten nuorisovaltuuston perustaminen.

Terveys ja hyvinvointi vaikuttavat oleellisesti ikäihmisten palvelujen tarpeeseen. Toimintakykyä ylläpitävällä toiminnalla voidaan ehkäistä ja siirtää hoidon ja palveluiden tarvetta myöhäisemmäksi. Vanhustyön strategiassa onkin kirjattuna ennaltaehkäisevien kotikäyntien toteuttaminen jo 70 vuotta täyttäneille. Tätä tavoitetta lähdettiin toteuttamaan vuoden 2014 alusta. Ennaltaehkäisevänä toimintana on toiminut

vanhusten päivätoiminta yhtenä päivänä viikossa. Toiminta on koettu hyväksi ja vanhukset ovat ottaneet sen omakseen, niinpä tavoitteena onkin lisätä toimintaa kahteen päivään viikossa. Ehkäisevät toiminnot ja kotona asuminen nähdään ensisijaisena toimintamallina, niitä tulee tukea henkilökohtaisen palvelutarpeen arvioinnilla. Kotona asuvien arkea ja asumista pyritään tukemaan kotiin vietävillä palveluilla. Tarve kotihoidon palveluihin voi syntyä sairauden vamman tai alentuneen toimintakyvyn vuoksi. Kotona annettavat palvelut perustuvat yhteisesti asiakkaan ja hänen omaistensa kanssa laadittuun hoito- ja palvelusuunnitelmaan. Myös omaishoitajien rooli on koettu Kihniössä tärkeäksi ja heidän työtään pyritään tukemaan mahdollisimman hyvin. Kihniöllä toimii myös omaishoitajien vertaistukiryhmä.

Laitoshoidon osuus vähenee jatkuvasti Kihniöllä vanhusten hoidossa ja tavoitteena on purkaa se kokonaan. Kotihoitoa kehitetään tavoitteellisesti, jotta oikea-aikaisten palvelujen tarve voidaan turvata. Kihniössä toimii tarvittaessa kotiutushoitaja ja vanhustyön asiantuntija tekee palvelutarpeen arviointeja SAS-työryhmää varten. Vanhustyön asiantuntijalta saa myös neuvontapalvelua.

Ikäihmisten digitaalisten palvelujen käytön opastusta tulee Kihniön kunnassa lisätä eriarvoisuutta poistavana toimenpiteenä.

3 JOHTOPÄÄTÖKSET JA TOIMENPIDE-EDOTUKSET

Kihniön kunnan strategia ohjaa kunnan hyvinvointityöhön vaikuttavien suunnitelmien tekoa. Lasten -ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, Mielenterveys- ja päihdesuunnitelma, Ikäihmisten hyvinvointisuunnitelma sekä paikallinen turvallisuussuunnitelma sisältävät tavoitteet ja toimenpiteet hyvinvoinnin rakenteiden luomiseen. Suunnitelmien tavoitteiden toteutuminen arvioidaan vuosittain ja tarpeen vaatiessa tehdään muutokset vallitsevaan tilanteeseen nähden. Suunnitelmien tavoitteiden toteutuminen kuvataan vuosittaisessa hyvinvointiraportissa. Hyvinvointikertomus ja sen tavoitteet tulee viedä kunnan vuosikellon mukaisesti talous- ja toimintasuunnitelmaan.

Väestön hyvinvoinnin tilaa seurataan ja siitä raportoidaan monella tavalla; kuntalaiset voivat tarkastella seurantatietoja erilaisista verkkopalveluista; THL seuraa kuntien terveydenedistämiseksi TEA-viisari tiedonkeruilla, joilla kootaan tietoa kuntajohdon -, liikuntatoimen -, perusopetuksen - perusterveydenhuollon -, lukiokoulutuksen -, ammatillisen koulutuksen - ja ikääntyneiden palveluiden toteuttamista toimenpiteistä väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi kunnassa. Maksuttomalla TEAviisari.fi -sivustolla on tulosten lisäksi TOP 10-lista, jossa kuvataan sekä kunta- että aluetasolla terveydenedistämiseksi 10 vahvuutta ja 10 kehittämiskohdetta.

Kouluterveyskyselyistä saadaan puolestaan merkittävää tietoa tiettyjen vuosiluokkien koululaisten hyvinvoinnin tilasta. Vuoden 2015 kouluterveyskysely epäonnistui atk-teknisistä syistä, joten kuntien välistä alueellista ja kansallista vertailua ei tietojen perusteella voida tehdä. Seuraava kouluterveyskysely tehdään vuonna 2017.

Vuosina 2012 – 2013 kehitettiin Demola -projekteissa Terveyspuu.fi -verkkopalvelu, josta on helppo tarkastella kuntakohtaista terveys- ja hyvinvointitietoa.

Pirkanmaan terveyden edistämisen viikko on järjestetty kahdesti; ensimmäisen kerran viikkoa vietettiin 2.11. – 8.11.2015 ja tänä vuonna viikko oli 7.11–13.11.2016; viikon aikana on monenlaisia hyvinvointia edistäviä tapahtumia ja mm. aikuisneuvola jalkautui esittelemään toimintaansa.

Kuntien hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kannustavan elementin ns. HYTE-kertoimen päämääränä on varmistaa kuntien aktiivinen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toiminta myös Sote- uudistuksen jälkeen. Kuntien palkitseminen vaikuttavasta toiminnasta on tärkeää, koska sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusten kasvun hillitseminen edellyttää terveyden edistämisen tehokasta toteutumista ihmisten arkiympäristössä. Hyte-kertoimen vaatimat tulos- ja toimintaindikaattorit tulee jatkossa sisällyttää Kihniön toimintaa kuvaaviin indikaattoreihin.

Eri väestö- ja ikäryhmien hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on siis kaikkien yhteinen asia. Yhteistyötä tarvitaan sekä yksittäisen kunnan eri toimijoiden kesken että muiden Pirkanmaan kuntien välillä.

Edellä esitettyjen Kihniön terveyden-ja hyvinvoinnin edistämiseksi tehtyjen toimenpiteiden, hyvinvoinnin nykytilanteen ja tulevaisuuden haasteiden perusteella Kihniön hyvinvoinnin edistämisen painopisteiksi vuosille 2017–2020 on hyvinvointiryhmä linjannut:

1. TERVEELLISTEN ELINTAPOJEN EDISTÄMINEN

- RAVITSEMUS, LIIKUNTA, ENNALTAEHKÄISEVÄ PÄIHDETYÖ KAIKISSA IKÄLUOKISSA

2. HYVÄ ARKI KAIKILLE

- SYRJÄYTYNEISYYDEN EHKÄISEMINEN, OSALLISUUDEN LISÄÄMINEN, ELINYMPÄRISTÖN TURVALLISUUS

3. PERHEIDEN HYVINVOINNIN TUKEMINEN

- ENNALTAEHKÄISEVIEN PALVELUJEN TEHOSTAMINEN

OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMA VALTUUSTOKAUDELLE 2017-2020

5. KUNTASTRATEGIAN PAINOPISTEET JA LINJAUKSET Kihniön kuntastrategia toteutettiin 11.2.-19.9.2016 välisenä aikana. Prosessin aikana kuultiin kuntalaisia, yrittäjiä ja yhteisöjä eri tilaisuuksien merkeissä. Luottamushenkilöt osallistuivat työskentelyyn valtuuston, hallituksen ja lautakuntien osalta.

Edistämme asukkaiden hyvinvointia

Strategiset linjaukset	Toimenpiteet / mittarit
Turvallinen ja viihtyisä elinympäristö	<ul style="list-style-type: none">▪ Kunta huolehtii ympäristön viihtyvyydestä ja ylläpitää sitä▪ Kunta ottaa maankäytön suunnittelussa huomioon turvallisen ja viihtyisän elinympäristön
Hyvinvointikertomuksen aktiivinen hyödyntäminen	<ul style="list-style-type: none">▪ Hyvinvointikertomuksen päivittäminen ja vuosittainen kuntalaisten hyvinvoinnin seuranta▪ Hyvinvointikertomuksen toimenpiteiden toteuttaminen ja valtuustokausittainen arviointi
Väestörakenteen muuttumisen vaikutukset palvelurakenteeseen	<ul style="list-style-type: none">▪ Tuetun palveluasumisen edelleen kehittäminen▪ Kotona asumisen tukeminen▪ Joukkoliikenteen, kutsutaksin tms. kehittäminen kysyntä huomioiden
Ennakoiva, vuorovaikutteinen ja aktiivinen toimintatapa	<ul style="list-style-type: none">▪ Työikäisten kuntoutus → parempikuntoinen vanhuus ja vähemmän terveyspalvelun tarvetta▪ Kolmannen sektorin tukeminen<ul style="list-style-type: none">▪ Kolmannen sektorin kautta tiedotusta ja neuvontaa kuntalaisille▪ Ennakoiva lapsi- ja nuorisotyö kunnan eri yhteisöjen kanssa▪ Matalan kynnyksen toiminnan laajentaminen▪ Yhteisöllisyyden lisääminen ja toisista huolehtiminen

Kuntalaisemme vaikuttaa ja osallistuu

Strategiset linjaukset	Toimenpiteet
Kunnan avoin toimintatapa	<ul style="list-style-type: none">▪ Keskeisistä ja merkittävistä kuntalaisten elämään vaikuttavista asioista järjestetään kuulemis- /infotilaisuuksia, suoria kyselyitä tai muita innovatiivisia keinoja käyttäen▪ Palautteenantomahdollisuuksia ja yhteydenpitoa kuntaan kehitetään nettisivujen kautta▪ Kuntalaisaloitetta mainostetaan▪ Päätöksenteon avoimuus (valtuuston, hallituksen ja lautakuntien esityslistat, pöytäkirjat ja liitteet ovat nähtävänä kunnan kotisivuilla)
Vapaa-ajan asukkaiden huomioiminen	<ul style="list-style-type: none">▪ Mökkiläisinfotilaisuuksien järjestäminen vapaa-ajan asukkaille▪ Vapaa-ajan asukkaiden intressien ja tarpeiden selvittäminen
Yhteistyö- ja vaikuttamismahdollisuudet kolmannen sektorin kautta	<ul style="list-style-type: none">▪ Lisätään yhteistyötä kolmannen sektorin kanssa erityisesti nuorten harrastusmahdollisuuksien parantamiseksi▪ Viestintää ja tiedonkulkua ”toiminnasta päätöksen tekoon” kehitetään▪ Kunnan kotisivuille toteutetaan yhteisöjen ”toimintaseinä”
Aktiiviset nuoret	<ul style="list-style-type: none">▪ Nuorisovaltuusto perustetaan kunnan omana tai yhteistyössä muiden kuntien kanssa▪ Nuorisolle omia tiloja

6 HYVINVOINNIN EDISTÄMISEN ERILLISOHJELMAT JA – SUUNNITELMAT

Terveyden edistämiseksi kunnassa on laaja lakisääteinen pohja. [Kuntalaki \(2015/410\)](#) määrittelee kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä huolehtimisen keskeiseksi kunnan perustehtäväksi. [Terveydenhuoltolain \(1326/2010\)](#) luvussa 2 määritellään laajasti kunnan tehtäviä kuntalaisten terveyden edistämiseksi. Näitä tehtäviä ovat muun muassa:

- Asukkaiden terveyden ja hyvinvoinnin sekä niihin vaikuttavien tekijöiden seuranta väestöryhmittäin.
- Kunnan palveluissa toteutettujen kuntalaisten hyvinvointitarpeisiin vastaavien toimenpiteiden seuranta.
- Raportointi valtuustolle vuosittain koskien kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia sekä toteutettuja toimenpiteitä.
- Hyvinvointikertomuksen valmistelu kerran valtuustokaudessa.
- Terveyden edistämisen vastuutahon nimeäminen.
- Terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen tavoitteiden ja toimenpiteiden määrittely strategisessa suunnittelussa kuntakohtaisten hyvinvointi- ja terveysosoitimien perusteella.
- Yhteistyön toteuttaminen kunnan eri toimialojen välillä. Lisäksi kunnan on tehtävä yhteistyötä muiden kunnassa toimivien julkisten tahojen sekä yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa.

- Jos sosiaali- ja terveydenhuolto on järjestetty useamman kunnan yhteistoimintana, yhteistoiminta-alueen on osallistuttava asiantuntijana eri toimialojen väliseen yhteistyöhön sekä sosiaalisten ja terveysvaikutusten arviointiin alueen kunnissa.

Meneillään olevassa Sote-uudistuksessa terveyden edistäminen on linjattu edelleen kunnan tehtäväksi. Järjestämislaki luonnoksessa veloitetaan myös tulevia sote-alueita tukemaan kuntia terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen tehtävässä. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen palveluverkko on osa Pirkanmaan alueellisen terveyden edistämisen suunnitelman ja hyvinvointikertomuksen toimeenpanoa.

Palveluverkon lähtökohdaksi on valittu elämän taitekohdat, jotka ovat mahdollisuus omien voimavarojen ja elämänhallinnan vahvistamiselle ja siksi tärkeitä elämänkaaren vaiheita terveyden ja hyvinvoinnin edistämässä.

Palveluverkon lähtökohtana on positiivinen terveystiedon käsitys, jossa riski- tai ongelmalähtöisen toiminnan rinnalle nostetaan terveys- ja hyvinvointilähtöinen toiminta. Terveys nähdään yksilötasolla hyvänä arkena ja terveyden edistäminen terveyttä tuottavien ja ylläpitävien tekijöiden vahvistamisena.

> [Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen palveluverkko \(PSHP\)](#)

Pirkanmaalla alueellisen terveyden edistämisen suunnitelmasta ja toteutuksen koordinaatiosta vastaa PSHP:n perusterveydenhuollon yksikkö. Vaikka suomalaiset ovat monin mittarein mitattuna terveempiä kuin koskaan, väestöryhmien väliset terveyserot kasvavat. Pirkanmaan alueellinen terveyden edistämisen koordinaatio sekä sen toimeenpano perustuvat terveydenhuoltolaissa (1326/2010) esitettyihin laajaan terveyden edistämisen määritelmään sekä väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä koskeviin tavoitteisiin.

Terveyserojen kaventamiseksi on laadittu Pirkanmaan alueellinen terveyden edistämisen suunnitelma, jonka sairaanhoitopiirin hallitus hyväksyi vuonna 2011. Suunnitelmassa on esitetty toimenpiteet alueelliselle koordinaatiolle, kunnan kaikille hallinnonaloille, perusterveydenhuollolle sekä sairaanhoitopiirin tuottamalle erikoissairaanhoidolle.

Kihniön kunnan suunnitelmat nojautuvat yleisiin Pirkanmaan suunnitelmiin. Kunnassa on oma valmiussuunnitelma. Koulun opetussuunnitelma on uusittu ja varhaiskasvatussuunnitelmaa valmistellaan. Mielenterveys- ja päihdesuunnitelma valmistuu toukokuussa 2017. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma ja vanhusstrategia päivitetään syksyllä 2017 (tulevaisuudessa ikäihmisten hyvinvointisuunnitelma). Liikunta- ja ravitsemussuunnitelmaa työstetään myös parhaillaan. Kuntalaisten osallisuutta näiden valmisteluihin lisätään.

Hyvinvoinnin edistämistä tukevat strategiset linjaukset, ohjelmat ja suunnitelmat Pirkanmaalla

1. Pirkanmaan alueellinen terveyden edistämisen suunnitelma 2011
2. Pirkanmaan alueellinen hyvinvointikertomus 2017–2020
3. Pirkanmaan alueellinen ravitsemussuunnitelma 2011 (uusi valmisteilla)
4. Pirkanmaan alueellinen terveystuottamissuunnitelma 2014

5. Pirkanmaan sairaanhoitopiirin strategia 2012 – 2016
6. Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston kokonaisturvallisuusstrategia 2012–2015
7. Pirkanmaan erikoissairaanhoidon strategia vuosille 2016 – 2025
8. Pirkanmaan terveydenhuollon palvelujen järjestämissuunnitelma vuosille 2013– 2016
9. Pirkanmaan sairaanhoitopiirin alueelliset hoitoketjut
10. Pirkanmaan mielenterveys- ja päihdestrategia 2013–2016
11. Pirkanmaan maakuntastrategia 2016
12. Pirkanmaan ympäristöohjelma 2011–2016 1
13. Tampereen kaupunkiseudun rakennesuunnitelma 2030
14. Tampereen seudun liikennejärjestelmäsuunnitelma 2025
15. Pirkanmaan kulttuurisuunnitelma (työn alla) 17. Sote- ja maakuntauudistus Pirkanmaalla - Nykytilan kuvaus kevät 2016 18. Pirkanmaan sote- ja maakuntauudistuksen esivalmistelun omat sivut osoitteessa www.pirkanmaa2019.fi.

Hyvinvoinnin edistämistä tukevat lait, kansalliset ohjeet, suositukset ja suunnitelmat

1. Hallitusohjelma

- Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelma 22.6.2011
- Pääministeri Juha Sipilän hallituksen ohjelma 29.5.2015
- Hallitusohjelma (koulutuksen kärkihankkeet s.17 ja hyvinvointi ja terveys s.20)

2. Lainsäädäntö

- Suomen perustuslaki 731/1999
- Terveydenhuoltolaki 1326/2010
- Kuntalaki 410/2015
- Laki ammatillisesta peruskoulutuksesta 630/1998
- Liikuntalaki 390/2015

Lastensuojelulaki 417/ 2007

- Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista 980/2012
- Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista
- Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista 380/1987
- Lukiolaki 629/1998
- Nuorisolaki 72/2006
- Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013
- Perusopetuslaki 628/1998

- Sosiaalihuoltolaki 1301/2014
- Hallituksen esitys: Maakuntalaki 31.8.2016
- Hallituksen esitys: Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 31.8.2016
- Hallituksen esitys: Laki maakuntalain ja sosiaali- terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain voimaantulusta 31.8.2016
- Hallituksen esitys: Maakuntien rahoituslaki 31.8.2016
- Hallituksen esitys: Maakuntajakolaki 31.8.2016
- Hallituksen esitys: Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 31.8.2016
- Hallituksen esitys: Valtioneuvoston asetus kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 31.8.2016

Kansainväliset: EU-ohjelmat ja WHO

- Kansallisesti vaikuttavat EU:n ohjelmat (esim. EAKR, ESR...)
- WHO: Global action plan for the prevention and control of noncommunicable diseases 2013-2020
- Yleissopimus lapsen oikeuksista

Valtakunnalliset ohjelmat, suositukset ja suunnitelmat

- Ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelma; Alkoholi-, huume- ja rahapelihaittojen sekä tupakoinnin vähentäminen / STM julkaisuja 2015:19
- Eryistä tukea tarvitsevien henkilöiden hyvinvoinnin seuraaminen ja edistäminen
- Suunnitelma ikääntyneen väestön tukemiseksi
- Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma (sis. lastensuojelusuunnitelman)
- Valtion kotouttamisohjelma. Hallituksen painopisteet vuosille 2012–2015
- Suomen vammaispoliittinen ohjelma vuosille 2010–2015 / STM esitteitä 2010:6
- Elinolojen ja palvelujen kehittäminen; laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista
- Lihavuus laskuun – Hyvinvointia ravinnosta ja liikunnasta. Kansallinen lihavuusohjelma 2012–2018; Toiminta- ja toimeenpanosuunnitelma 2016–2018 / THL työpäivi 18/2016
- Suun terveyden edistäminen / STM
- Sydäntautien ehkäisy / THL
- Tarttumattomat sairaudet –verkosto: Poikkihallinnollinen kansansairauksien ehkäisyohjelma
- Terveyden edistämisen laatusuositus / STM julkaisuja STM 2006:19
- Terveyserojen kaventaminen / THL
- Valtioneuvoston periaatepäätös terveyttä edistävän liikunnan ja ravinnon kehittämislinjoista

/ STM esitteitä 2008:10

- Järjestöjen ohjelmat terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi / Soste.fi
- Koulutus- ja tutkimus vuosina 2011–2016 – kehittämissuunnitelma / OKM julkaisuja 2012:1
- Taiteesta ja kulttuurista hyvinvointia. Toimintaohjelman 2010–2014 loppuraportti / STM raportteja ja muistioita 2015:17

6. Kihniön hyvinvointisuunnitelma: valtuustokausittaiset 2017-2020 painopisteet ja tavoitteet

1. Painopistealue ja kehittämiskohteet			
Terveellisten elintapojen edistäminen: Ravitseminen, liikunnan lisääminen, ennaltaehkäisevä päihdetyö			
Tavoitteet ikäryhmittäin	Toimenpiteet ha vastuutaho	Resurssit	Arviointi
LAPSET JA NUORET	Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma laadittu ja toimenpide-ehdotukset toteutettu. Hyvinvointityöryhmä, sivistystoimi ja perusturva.	Sivistystoimen johto Koulun rehtori Terveystoimijat Hyvinvointityöryhmä	Kunnalla on voimassa oleva lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma. TEA- viisari tiedonkeruun tulokset.
	Lasten ja nuorten suun terveystottumuksia edistetään. Sivistystoimi Sote-henkilöstö	Suun terveydenhuollon henkilöstö Varhaiskasvatus ja lasten neuvolan henkilöstö Koulun ja Kouluterveydenhuollon henkilöstö	DMF-indeksi (tervehampaiset % ikäkausittain 5v, 1lk,5lk,8lk.) d/D-indeksi (reikiintyneet hampaat % ikäkausittain 5v, 1 lk, 5.lk, 8. lk). Raportti miten suun hoito vaikuttanut.
	Lasten ja nuorten lihavuuden ehkäisyn ja hoidon palveluverkko: mittarit/tarkistuslistat otettu käyttöön kunnassa ja terveyskeskuksessa. Sivistystoimi Sote-henkilöstö	Koululääkäri ja kouluterveydenhoitaja terveydenhoitajat, varhaiskasvatuksen ja lastenneuvolan henkilöstö. Liikunnan opettajat. Liikuntatoimi.	Kouluterveyskyselyt: Ylipainoisia % 8. ja 9.luokan oppilaista/ID 3906. Palveluverkon tarkistuslistan käyttö.
	Kouluruokailun kehittäminen ja lasten ja nuorten sekä vanhempien osallistaminen kouluruokailun kehittämisen	Kunnan ruokapalvelusta vastaavat henkilöt Koulun henkilöstö Ravitsemusterapeutti	TEA-Viisari tiedonkeruut. Perusopetus/osallisuus/oppilaiden vaikutusmahdollisuudet:

	<p>suunnitteluun. Kouluikäisen ruokailun ja välipalatarjonnan kehittäminen. Ravitsemuksen lukutaidon kehittyminen perheissä.</p> <p>Kunnan varhaiskasvatussuunnitelmassa kuvattu ruokakasvatuksen tavoitteet.</p> <p>Sivistystoimi</p>	<p>Terveydenhoitajat Oppilaskunta Vanhempien edustajat (vanhempain yhdistys)</p> <p>Varhaiskasvatus henkilökunta. ruokapalveluiden vastaava</p>	<p>Kouluruokailun järjestäminen /pisteet.</p> <p>Ruokakasvatuksen tavoitteiden toteutuminen.</p>
Nuoret ja nuoret aikuiset	<p>Tuetaan omaehtoista liikuntaa. Ns. "Höntsykerhojen" lisääminen kouluajan jälkeen yhdessä yhdistysten ja seurojen kanssa.</p>	<p>Liikuntatoimi Yhteistyökumppanit</p>	<p>Kerhojen määrä, osallistujien määrä.</p>
	<p>Lasten ja nuorten mielenterveyden palveluverkon tarkistuslista on otettu käyttöön terveyskeskuksessa ja kunnassa. Terveyskeskuksen johto, sivistystoimen johto.</p>	<p>Sosiaali- ja terveyspalvelujen henkilöstö. Varhaiskasvatuksen ja koulun henkilöstö.</p>	<p>Muutoksen seuranta: keskeiset muutokset tarkistuslistan mukaan. Kouluterveyskysely tulokset ID 328.</p>
	<p>Lisätään päihteettömyyteen liittyvää viestintää. Teemapäivät ja kampanjat kouluissa ja mediassa päihneiden käytöstä ja kouluterveyskyselyn tulosten julkistus vanhempainilloissa.</p> <p>Sivistystoimi ja Sote-henkilöstö</p>	<p>Koulun henkilöstö Päihdetyöntekijä Koulukuraattori Oppilashuolto Terveydenhoitajat</p>	<p>Tilaisuuksien ja tiedotuksen määrä. Kouluterveyskyselyn tulokset ID 289 ja ID 290.</p>
Ikäihmiset	Ikäihmisten vajaaravitsemusriski	Sote- henkilöstö	Vajaaravitsemusseulontojen

	<p>tunnistetaan ja ehkäistään tehokkaasti kunnan eri yksiköissä, kotipalvelussa.</p> <p>1) Vajaaravitsemusriskin seulonta tehdään systemaattisesti Taysin ohjeen mukaan</p> <p>2) Tehostetaan ravitsemushoitoa tarjoamalla rakennemuunneltuja, runsasenergiä aterioita tai täydennysravintovalmisteita asiantuntijan arvioiman tarpeen mukaan.</p> <p>Sote- johto, asumispalveluyksiköiden johto. Ruokapalvelut.</p>	Ravitsemuspalvelut	<p>(MNA NRS-2002 määrä) palveluissa.</p> <p>Kohtalaisessa tai vajaaravitsemusriskissä olevien määrä eri palveluyksiköissä.</p>
Kaikki ikäryhmät	<p>Liikuntasuunnitelma laadittu ja sen toimenpiteet laitettu käytäntöön.</p> <p>Omaehtoisen liikkumisen lisäämisen tukeminen.</p> <p>Eri hallinnonalat ja toimijat yhdessä</p>	<p>Liikuntatoimi</p> <p>Sivistystoimi</p> <p>Sote-henkilöstö</p> <p>Tekninen toimi</p>	<p>Kouluterveyskyselyn tulokset, Move-testien tulokset.</p> <p>Tea viisari kyselyn tulokset liikunnan osalta.</p>
	<p>Väestön päihdehaittojen seuranta kunnan vuosittaisessa hyvinvointikertomuksessa.</p> <p>Hyvinvointiryhmä, päihdehoitaja</p>	<p>Sivistystoimen johtaja ja rehtori</p> <p>Koulukuraattori</p> <p>Sote-johto ja henkilöstö</p>	<p>Kouluterveyskyselyn tulokset: nuorten alkoholin ja päihteiden käyttö/muutokset.</p> <p>Päihdeindikaattorit.</p>

2. HYVÄ ARKI KAIKILLE			
Tavoitteet	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointi
SYRJÄYTYNEISYYDEN EHKÄISEMINEN	Kunnassa sovittu yhteistyö järjestöjen kanssa yhteistyömallien luomiseksi: ystäväpalvelu, liikuttajakaveri, matalankynnyksen liikkumisryhmät. Kunnan eri toimijat, järjestöt, yhdistykset.	Liikuntatoimi, nuoret ohjaamaan kerhoja. Sote-henkilöstö Vanhusneuvosto Eläkeläisjärjestöt Seurakunnat Yhdistykset	Tilaisuuksien ja osallistujien määrä.
	Kunnan sosiaali- ja terveystyöpalvelujen erityisen ja tehostetun tuen piirissä olevilla kuntalaisilla on mahdollisuus osallistua tuetusti kunnan kulttuuritarjontaan: kohdennetut kulttuuripalvelut. Sivistystyöpalvelut, Sosiaali- ja terveystyöpalvelut.	Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut Sivistystoimen johto Sosiaali- ja terveystyöpalveluiden henkilöstö Järjestöt	Kohdennettujen kulttuuripalveluiden määrä, käytetyt eurot. Osallistujien lukumäärä.
	Etsivä nuorisotyön käynnistäminen. Sivistystoimen johto	Sivistystoimi nuorisotyöntekijä	Asiakasmäärät
OSALLISUUDEN LISÄÄMINEN	Kuntalaisten vaikuttamismahdollisuuksien lisääminen. Asukasraatien perustaminen, hyvinvointikysely kuntalaisille. Teemaseminaarit	Kaikki toimijat yhdessä	Tapahtumien lukumäärä ja osallistujat. Hyvinvointikyselyn tulokset.

	eri aiheista. Kunnan johto, hyvinvointiryhmä.		
ELINYMPÄRISTÖN TURVALLISUUS	Liikenneturvallisuus asioiden säännöllinen esilläpito, liikennevalistus. Tekninen toimi, hyvinvointiryhmä yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa.	Kaikki toimijat yhdessä	Liikennekasvatus tilaisuudet Onnettomuustilastot
	Terveyskeskuksen ja sosiaalipalvelujen yhteistyönä laaditaan kuntajohdon hyväksymä toimeenpanosuunnitelma päihteiden käytön vähentämiseksi. Tuetaan savuttomuuden edistämistä. Sosiaali- ja terveyspalvelujen johto. Kunnan johto.	Sote- henkilöstö Päihdetyöntekijä Sivistystoimi Viranomaisyhteistyö mm. poliisin ennaltaehkäisevä päihdetyö.	TEA-viisari tiedonkeruu, päihdeindikaattorit. Viestinnän määrä.
	Otetaan käyttöön kunnassa Koti- ja vapaa-ajan turmien ehkäisyn tavoiteohjelma vuosille 2014-2020. Käsitellään ohjelman toimeenpanoa eri toimialoilla .	Kaikki toimijat	Raportoidaan ohjelman toimeenpanosta vuosittaisessa hyvinvointikertomuksessa. Tapaturmatilastot.

2. PERHEIDEN TUKEMINEN			
Tavoitteet	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointi
Ennaltaehkäisevä toiminta	<p>Perhekeskusmallin jalkautus Kihniöön. Aktiivinen toiminnan suunnitteluun osallistuminen ja kuntalaisten osallistuminen palvelujen järjestämisen suunnitteluun. Kolmannen sektorin yhteistyön lisääminen kunnan palveluja tukevana toimijana.</p> <p>Kunnan johto Sivistystoimenjohto Sosiaali- ja terveystoimen johto</p>	<p>Kunnan varhaiskasvatus, koulun henkilöstö. Sosiaali- ja terveystoimen henkilöstö. Liikunta- ja vapaa-aikatoimijat. Yhdistykset, järjestöt, seurakunnat.</p>	<p>Perhekeskuksen toimintatilastot, palveluiden saatavuus TEA-viisari kysely.</p>
	<p>Omaishoitajien jaksamisen tukeminen. Tiedotuksen lisääminen kotona omaistaan hoitaville.</p> <p>Sote-johto</p>	<p>Vanhustyön asiantuntijat, sosiaali- ja terveystoimen henkilöstö. järjestöt.</p>	<p>Omaishoidettavien määrä.</p>

OSA III

7. Suunnitelman laatijat

Laajan hyvinvointikertomuksen laatijat ovat Kihniön hyvinvointityöryhmän jäsenet:

Kunnanjohtaja Petri Liukku, talous- ja hallintojohtaja Kristiina Mäkelä, sivistysjohtaja Matti Sillanpää, tekninen johtaja Satu Alajärvi, kotihoidon palveluvastaava Leila Pusa, vapaa-aikaohjaaja Jyrki Järventausta, lääkäri Jaakko Roosimägi, koulukuraattori Katri Toivonen, hyvinvointikoordinaattori Anne Perälä.

8. Hyväksyminen

Kihniön kunnan valtuustokokous maanantai 22.5.2017 klo 18.00 –20.20

8 § Kihniön hyvinvointikertomus 2017-2020 sekä hyvinvointikertomuksen 2013-2016 toteutuminen

Kunnanhallitus keskusteli 22.4.2017 hyvinvointikertomuksesta 2017-2020 sekä hyvinvointi-kertomuksen toteutumisesta 2013-2016 ja päätti esittää niitä edelleen kunnanvaltuustolle lisäyksellä, että hyvinvointikertomuksen liitteen 1 arviointikriteereitä ja mittareita täydennetään hyvinvointiraportin yhteydessä 2018.

Kunnanhallitus hyväksyi yksimielisesti päätösehdotuksen.

Hyvinvointikoordinaattori ja talous- ja hallintojohtaja olivat asiantuntijoina tämän asian osalta. (Liite 1 / 52 § hyvinvointikertomus 2017-2020)

Kunnanvaltuusto päätösehdotus: Hyväksyy liitteenä nro 1 olevan Kihniön kunnanhyvinvointikertomuksen 2017-2020 lisäyksellä, että hyvinvointikertomuksen liitteen 1 arviointikriteereitä ja mittareita täydennetään hyvinvointiraportin yhteydessä 2018 sekä merkitsee tiedoksi hyvinvointikertomuksen (valtuustokauden 2013–2016 toteutumisen).

Päätös: Kunnanvaltuusto hyväksyi yksimielisesti kunnanhallituksen päätösehdotuksen.

Hyvinvointikoordinaattori Anne Perälä esitteli hyvinvointikertomusta asiantuntijana. (Liite 1 / 8 § hyvinvointikertomus 2017-2020)